

Slovenski št. 12 v čebelar

letnik CXV – december 2013

ISSN 0350-4697

240 let
od smrti Antona Janše

140 let od ustanovitve
Kranjskega društva za umno čebelarstvo

115 let izhajanja glasila Slovenski čebelar

Temperature v čebelji zimski gruči
Slovenski čebelar v celoti digitaliziran!
Slovenski med registriran tudi v Evropski uniji

KOMORA ZA
SEGREVANJE
MEDU IN
SUŠENJE
CVETNEGA
PRAHU IN
SADJA

POLNILNA LINIJA
POLAVTOMATSKA Z VRTLJIVO
MIZO
POLNILNA LINIJA
AVTOMATSKA Z VRTLJIVO
MIZO, AVTOMATSKIM
DODAJANJEM IN
ZATISKANJEM
POKROVČKOV TER
ETIKETIRANJEM

NOVO
ZAPRTROGLJIČEN SPOJ
PRI PANJIH

SPOJI LEPLJENI
IN ZBITI

EMBALAŽA ZA MED:
-STEKLENA
-PLASTIČNA
-KARTONSKA
-POKROVČKI

Odkupujemo
čebelji vosek
6,00 EUR/kg

NAROČENO
POŠLJEMO
TUDE PO
POSTJI

OBIŠČITE NAS
V NAŠI SPLETNI
TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

IZDELUJEMO:

-PRAŠILČKE: 3S,
4S, 5S, 7S
-PANJE AŽ: 9S, 10S,
po naročilu 11S, 12S
-PANJE AŽ 3E 9S,
10S, po naročilu 11S,
12S

NUDIMO
IZDELAVO
SATNIC
IZ VAŠEGA VOSKA

-MIN. KOLIČINA
VOSKA
10 KG

URNIK:
pon-pet 8 00-11 30
12 30-17 00
sob ZAPRTO

Vsem čebelarjem in čebelarkam se ob koncu
leta zahvaljujemo za zaupanje.

Želimo vam lepe božične praznike ter
veselo, zdravo in medeno leto 2014!

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKA OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

DEKRISTALIZACIJA MEDU

Art. 3008 PARNI KUHALNIK VOŠČIN

NOVO!

- namenjen je topljenju starih voščin in voščnih pokrovčkov z vodno paro
- izoliran, kar zmanjša toplotne izgube in skrajša čas topljenja voščin
- v ustrezajočo kašaro se lahko vlije 30-35 satov
- moč grelna 3 kW/230V
- sestavljen je pri kuhanju očistilo in razkužilo.

VELIKA PONUDBA
MODELOV
ZA VLIVANJE SVEČ

NAROČENO BLAGO
VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO
S PAKETNO POŠTO.

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00

Trgovina je v decembru
ob sobotah ZAPRTA.

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti več kot 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarско izkaznico 4 % popusta.

Slike so simbolične. Priljubljenosti pravico do spremenitve in izločitve izdelkov.

Nudimo vam **NOVO!**
čebelje pogače Medopip plus in
Medopip standard,
katerih vrednost HMF ne presega 40 mg/kg.

UVODNIK

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

Leto je naokoli in spet smo v času, ko se radi ozremo k uresničevanju svojih letnih ciljev. Čebelarstva zveza Slovenije je poročila o svojem delu že predstavila na regijskih posvetih in z veseljem lahko ugotovimo, da smo večino načrtov uresničili. Vodstva društev jih lahko predstavijo svojim članom, saj so jih na regijskih posvetih dobila v pisni obliki. O vsem tem bomo poročali tudi na rednem občnem zboru ČZS, ki bo predvidoma aprila 2014.

Sam bom svoje razmišljanje ob koncu leta usmeril predvsem v »večno« vprašanje: zakaj se je pomembno vključevati v čebelarstva društva in Čebelarstvo zvezo Slovenije?

Čebelarji se večkrat sprašujemo, ali nam vključevanje v čebelarstva društva in Čebelarstvo zvezo Slovenije kakor koli koristi. Slovenski čebelarji se združujemo že več kot 140 let, naša dejavnost pa je med najboljše organiziranimi kmetijskimi dejavnostmi v Sloveniji. Združujemo se celo več kot 140 let, saj prvi zapisi o združevanju segajo celo v leto 1781, ko so čebelarji na Rodinah prostovoljno ustanovili čebelarstvo bratovščino. V njej je bilo združenih več kot 300 čebelarjev iz večjega dela tedanjega slovenskega ozemlja, to pa je bilo za tisti čas zares zelo veliko število. Torej se čebelarji prostovoljno združujemo že od takrat in to velja tudi za vso novejšo zgodovino. Čebelarji torej dokazano vemo, da sta v čebelarstvu »cehu« edina pot do obstoja, razvoja in s tem napredka združevanje in sodelovanje. Ko so se čebelarji začeli združevati, gotovo nihče ni niti pomislil na to, da bi od tega imel kakšne finančne koristi, temveč jih je k temu vodila zgolj želja po sodelovanju in s tem k čebelarstvu napredku. Tako so nastajala številna čebelarstva društva, območne zveze in Čebelarstva zveza Slovenije. To, da so nekatera društva obstala več kot stoletje, je dokaz, da so za čebelarje koristna in da si čebelarji življenja brez društvene organiziranosti sploh ne predstavljamo. V zgodovini so društva skrbela predvsem za usposabljanje čebelarjev, za nakup sladkorja in opreme za čebelarje ..., predvsem pa so veliko pozornosti namenjala družabnemu življenju, saj so njihovi člani na tako imenovanih »debatnih« večerih izvedeli največ. Če čebelarji ne bi čutili potrebe po skupnem delu, potem, verjemite, društev

Fotografija na naslovnici: Čebela na cvetu okrasnega rdečega lanu (*Linum grandiflorum* »Rubrum«)

Foto: Bojan Guček

UVODNIK

Boštjan Noč	381
OHRANIMO ČEBELE	383
APIMONDIJA 2013	384
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Evgen Kepe: Temperature v čebelji zimski gruč	388
Dr. Urška Jamnikar Ciglonečki in dr. Ivan Toplak, dr. vet. med.: Genetska raznolikost virusov akutne paralize čebel (ABPV) na območju Slovenije	389
Viado Augustin: Taljenje voska s sončnim taličnikom	391
Mag. Andreja Kandolf Borovšak in Tanja Magdič: Zagotavljanje sledljivosti je pogoj za dajanje čebeljih pridelkov v promet	393
Franc Šivic: Novice iz sveta	394
S KNJIŽNE POLICE	
Dr. Maja Smodiš Škerl: G. F. Taranov: Hrana in prehrana čebel	396
DELO ČEBELARJA PO MESECIH	
Franc Podrižnik: Čebelarjeva opravila v decembru	397
VETERINARSKI NASVETI	
Suzana Skerbiš, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za december	399
VPRŠANJA IN ODGOVORI	399
ČEBELARSKI TURIZEM	400
OBLETNICE	403
DOGODKI IN OBVESTILA	405
OBVESTILA ČZS	407
MALI OGLASI	416
V SPOMIN	418
OSMRTNICE	419

INDEX

EDITORIAL

Boštjan Noč	381
SAVE THE BEES	383
APIMONDIJA 2013	384
FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Evgen Kepe: Temperatures in Winter Bee Cluster	388
Urška Jamnikar Ciglonečki, DSc and Ivan Toplak, DSc, DVM: Genetic Diversity of Acute Bee Paralysis Virus (ABPV) in Slovenia	389
Viado Augustin: Melting Wax With Solar Wax Melter	391
Andreja Kandolf Borovšak, MSc and Tanja Magdič: Ensuring traceability is a Prerequisite for Placing Bee Products on the Market	393
Franc Šivic: World News	393
OFF THE BOOKSHELF	
Maja Smodiš Škerl, DSc: G. F. Taranov: Food and Nutrition of Bees	396
BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH	
Franc Podrižnik: Beekeeper's Chores in December	397
VETERINARY ADVICE	
Suzana Skerbiš, DVM: Veterinary Advice for December	397
Q&A	399
BEEKEEPING TOURISM	400
ANNIVERSARIES	403
NEWS AND EVENTS	405
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	407
SMALL ADS	416
IN MEMORIAM	418
OBITUARIES	419

ne bi bilo več! Tudi sam Anton Janša je v svojih delih zapisal, da je svoje znanje in nauke črpal iz znanja številnih čebelarških kolegov iz »Kranjske«. S tem je jasno povedal, da je v čebelarstvu zelo pomembno izmenjavanje izkušenj oz. posredovanje znanj. In prav to so tudi poglavitni cilji vključevanja čebelarjev v društva in zveze.

In kako je dandanes? Še vedno je podobno, le da je v ospredju pogosto finančni vidik, zaradi česar se velikokrat sprašujemo, ali za članarino dobimo dovolj ali ne. Iz zgodovine se lahko učimo, da finančni vidik ni vse in da so pomembnejši od tega zgoraj omenjeni cilji.

Pa vendar, kaj z včlanitvijo v društva in zveze pridobimo zdaj? Ko se čebelar včlani v društvo, se tako pridruži skupini ljudi, ki živijo za čebele in z naravo. Takoj ima na voljo nasvete izkušenih čebelarških kolegov, ki mu z veseljem priskočijo na pomoč pri vsakdanjih čebelarških opravilih, to pa je neprecenljive vrednosti. Z vključitvijo v Čebelarstvo zvezo Slovenije se vključi v veliko družino slovenskih čebelarjev, ki vsak mesec na dom prejemo revijo Slovenski čebelar ter imamo na voljo številna brezplačna izobraževalna in promocijska gradiva in usposabljanja. S skupnimi akcijami ČD in ČZS skrbimo za promocijo celotnega čebelarstva in s tem za ohranjanje kranjske čebele, za večjo uporabo čebeljih pridelkov, za katerih kakovost skrbimo, na podlagi programov ČZS, JSSČ pa skrbimo tudi za čebelarški podmladek v čebelarških krožkih in različne oblike čebelarškega izobraževanja ...

Kot dobro organizirana organizacija je ČZS zgled drugim organizacijam v kmetijstvu v Sloveniji in s tem dober sogovornik z državo. V zadnjih letih je bila na ta način urejena davčna zakonodaja za področje čebelarstva. V Zakonu o kmetijstvu je priznan tudi status čebelarjev. Programi na področju čebelarstva, ki so oblikovani na podlagi naših želja in potreb, so nam omogočili: poenoten sistem zagotavljanja varne hrane (Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu), organiziranost čebelarških krožkov, usposabljanja čebe-

larjev, promocijo čebelarstva, skrb za ohranjanje kranjske čebele v okviru rejskega programa itd.

Mogoče bo kdo rekel, da je precej tega financirane-ga z javnimi sredstvi. To je sicer res, a če ne bi bilo pravih sogovornikov z ustreznimi državnimi organi (Čebelarstva zveza Slovenije je panožni predstavnik slovenskega čebelarstva v pogovorih z njimi), potem vseh teh programov ne bi bilo, predvsem pa smo lahko prepričani, da bi bili programi drugačni, zato ni nujno, da bi bili v tako pomembno podporo čebelarjem na terenu!

Če želimo v Sloveniji ohraniti vsaj zdajšnjo raven čebelarstva, je nujno, da se čebelarji vključujemo v ČD in ČZS, saj bomo le združeni lahko enotno zastopali svoje interese v javnosti in državi. **Zato naj bo cilj nas vseh, da smo vsi slovenski čebelarji vključeni tako v čebelarstva društva kot tudi v Čebelarstvo zvezo Slovenije!**

Seveda pa je naloga vodstev čebelarških društev in vodstva Čebelarstva zveze Slovenije, da vsi skupaj delamo v dobro razvoja slovenskega čebelarstva in za ohranitev kranjske čebele.

Če bomo združeni, če bomo delovali skupaj, bomo močnejši, s tem pa bomo tudi lažje uresničevali naše skupne interese!

Ob koncu leta bi se rad zahvalil vsem, ki ste kakor koli pripomogli k delovanju Čebelarstva zveze Slovenije, predvsem vodstvom čebelarških društev in območnih zvez, praporščakom, članom in komisijam UO ČZS, vodstvu ČZS ter seveda vsem zaposlenim na ČZS. Vsak posebej in vsi skupaj smo sooblikovali podobno slovenskega čebelarstva in skrbeli za njegov razvoj.

Vsem slovenskim čebelarjem in simpatizerjem naše dejavnosti želim vesele praznike in srečno, zdravo, predvsem pa medeno 2014!

V novem letu 2014 želim, da bi bili ljudje med seboj bolj povezani, da bi prevladovalo več in več pozitivnih misli in dejanj, da bi bili v srcu močnejši, toplejši in srečnejši.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

NOVO na spletni strani ČZS!

Od 12. novembra 2013 naprej lahko na spletni strani www.czs.si odprete tudi posebno rubriko OBVESTILA PREDSEDNIKA ČZS. V njej vas bom, spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji, sproti obveščal o aktualnih temah, poročilih s sestankov in obiskih različnih prireditev po Sloveniji ter vas seznanjal s svojimi stališči in podobno. Svoje pobude in vprašanja pa lahko kadar koli pošljete na e-naslov: nocb@czs.si.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Čebelarstva zveza Slovenije želi vsem čebelarkam in čebelarjem blagoslovljene božične praznike in medeno novo leto 2014!

Foto: Franco Štirc

Odprtje čebelnjaka pri OŠ Dob

Pri OŠ Dob deluje čebelarski krožek, ki ga že četrto leto vodi mentor Marjan Koderman, predsednik ČD Krtina Dob. Do nedavnega je delo s čebelami potekalo v njegovem domačem čebelnjaku, od 9. oktobra 2013 naprej pa bo delo čebelarskega krožka olajšano. Tega dne so namreč na Močilniku pri Dobu, nedaleč stran od osnovne šole, slovesno odprli nov učni čebelnjak. Postavitev čebelnjaka so omogočili nekateri sponzorji ter sredstva iz Sklada za ohranitev kranjske čebele. V slovesnem nagovoru je blagajnik ČD Krtina Dob g. Janko Kokalj izrazil hvaležnost vodstvu ČZS za ustanovitev tega sklada. V imenu vodstva ČZS je zbrane nagovoril podpredsednik ČZS g. Marko Alauf. Prireditve so se udeležili tudi gostje iz občine Domžale, tamkajšnjih krajevnih skupnosti in OŠ Dob. Prireditve je polepšal kulturni program, ki so

Foto: MB

ga pripravili učenci OŠ Dob, sklenili pa so jo z družanjem ob medenih prigrizkih.

MB

Slovenski med registriran tudi v Evropski uniji

Po dolgoletnih prizadevanjih je Čebelarski zvezi Slovenije v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo in okolje uspelo pri Evropski komisiji zaščititi SLOVENSKI MED z ZAŠČITENO GEOGRAFSKO OZNAČBO. Gre za edini zaščiteni slovenski proizvod, ki v svojem imenu vsebuje besedo SLOVENSKI, zato pomembno prispeva tudi k ohranitvi slovenske identitete.

Slovenski čebelarji smo s tem izpolnili svojo dolgoletno željo, saj smo dobili evropsko oznako geografskega poimenovanja. Ime SLOVENSKI MED z ZAŠČITENO GEOGRAFSKO OZNAČBO lahko uporabljajo vsi čebelarji, ki pridelujejo med na območju Slovenije, ki izpolnjujejo strožja merila kakovosti in ki pridobijo ustrezen certifikat.

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Foto: MB

Izdelava prevoznih čebelnjakov, omar za čebele, panjev...

Osnovni model: 650,00€

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si, info@cebelnjaki.si
telefon: 031 681 589

XLIII. mednarodni kongres Apimondia 2013 v Ukrajini (II. del)

Ukrajina je dežela cvetličnega medu, kot se radi pohvalijo ukrajinski čebelarji. Po številu čebelarjev in številu čebeljih družin spada med večje čebelarske države na svetu. V Ukrajini je več kot 400.000 čebelarjev, ki se s čebelarstvom ukvarjajo bodisi ljubiteljsko bodisi poklicno. Čebelarijo s 3,5 milijona čebeljih družin. Povprečna bruto proizvodnja obsega od 50.000–55.000 ton medu na leto. Povprečno pridelajo nekaj več kot 15 kg medu na čebeljo družino. (Ukrajina je sicer tretja največja pridelovalka medu na svetu.)

Državo odlikujeta različni in bogati flora in favna, ki bogatita ekosistem in zmanjšujeta onesnaženost zraka.

košolske institucije, specializirane za področje kmetijstva. Inštitut nadzoruje in usklajuje znanstvenoraziskovalne programe, ki jih izvajajo različne organizacije in izobraževalne ustanove ter podjetja.

Čebelarijo s tremi avtohtonimi vrstami čebel: na zahodu države čebelarijo s karpatsko, na severu z Apis mellifera mellifera, na vzhodu in na jugu pa z ukrajinsko stepsko čebelo. Na zahodu Ukrajine se ukvarjajo tudi z vzrejo in selekcijo karpatske vrste čebel. Izvažajo jo v Nemčijo, Rusijo in Kazahstan ter na Poljsko in Nizozemsko.

Lidija Senič, vodja JSSČ

Foto: MB

Peter Ivanovič Prokopovič v sredini, levo in desno sta zavetnika čebelarstva sveta Zosim in Savatij.

Drevesne, grmovne in druge cvetoče medovite rastline, kot so lipe, vrbe, javorji, bele akacije, brogovite, jerebik, ajda, sončnice, pesa, različne detelje, melisa, koriander in meta, čebelam ponujajo bogat vir medicine.

Čebelarstvo v Ukrajini ima bogato zgodovino. Zavetnika čebelarstva – sv. Zosim in sv. Savatij, ki sta med drugim na severu Rusije ustanovila samostan – sta imela čebele kar na samostanskem dvorišču, kjer sta ljudi poučevala o čebelarstvu. Januarja 1814 je ukrajinski čebelar in znanstvenik Peter Ivanovič Prokopovič skonstruiral premični satnik, ki je povzročil revolucijo v čebelarstvu in ki je zdaj standardni satnik v panjih po vsem svetu. Prokopovič je leta 1827 v Baturinu odprl šolo čebelarstva, ki jo je financiral sam. Izobraževanje je poleg čebelarstva vključevalo še učenje branja, pisanja in računanja.

V Ukrajini delujeta Bratovščina ukrajinskih čebelarjev in Združenje apiterapevtov Ukrajine. Čebelarji se izobražujejo v raziskovalnih in izobraževalnih ustanovah, kot so Prokopovičev inštitut čebelarsko-raziskovalnega centra, Nacionalna univerza za biovire in okolje, Akademija veterinarske medicine in druge viso-

Foto: MB

Trženje čebeljih pridelkov na kijevski pokriti tržnici. Kristalizirani med prodajajo po rezinah.

Čebelja dežela – Pčelandija

Nekaj več kot 150 km zahodno od Kijeva, v kraju Vyšpil, stoji zasebni rekreacijski center Čudodijevo, v okviru katerega deluje tudi apiterapevtski center Pčelandija. V njem čebelarijo s 150 čebeljimi družinami. Center obdaja približno 45 ha površin, na katerih so čebelam na voljo različne vrste medovitih rastlin. Čebelarstvo s svojo okolico ponuja obiskovalcem čist zrak in možnost ogleda čebeljih družin, brez dvoma pa je tudi priložnost za vse, ki potrebujejo rekreacijo, umiritev, izboljšanje zdravja in pozitivno energijo. Čebele pozitivno vplivajo na ljudi. Po mnenju predstavnikov centra pozitivni apiterapevtski učinki krepijo zdravje obiskovalcev, bližina kapele pa prispeva k njihovi duševni umiritvi.

Za izvajanje apiterapije uporabljajo nekakšne apikomore oz. apiterapevtske čebelnjake z nekoliko drugačnim oz. nam neznanim sistemom. V spodnjem delu so trije ali štiri panji, vsak s 16 sati, ki jih upravljajo od zgoraj. Na vrhu panjev je pokrov z režami, ki omogočajo prehod panjskega zraka v čebelnjak. Uporabnik apiterapije se uleže na panje z režami. Menijo,

Foto: MB

Notranjost apikomore oz. apiterapevtskega čebelnjaka z ležiščema, pod katerima so v panjih naseljene čebelje družine.

da zrak v apikomori blagodejno vpliva na dihala, brenčanje čebel pa nas pomirja. Zrak je seveda napolnjen tudi s propolisom, njegovi vplivi na človeški organizem pa so sicer znani. Za ta namen so na voljo štirje čebelnjaki z dvoposteljnimi kabinami in štirje čebelnjaki z enoposteljnimi kabinami.

Obiskovalec se v kabini uleže na posteljo. Kot priporočajo, je dobro v njej ostati najmanj dve uri, učinkovitost pa je večja, če uporabnik v prostoru ostane čez noč. Pred uporabo apiterapevtskih kabin morajo obiskovalci upoštevati stroga pravila bivanja v njih. Tako je prepovedana uporaba parfumov, tobačnih izdelkov in alkohola, prav tako pa obiskovalci pri sebi ne smejo imeti mobilnih telefonov.

Poleg apiterapevtskih storitev Pčelandija ponuja tudi čebelje pridelke. Njihova najpomembnejša paša je najprej na malini, pozneje pa na ajdi, resi in faceliji. Povprečen donos je 25 kg/panj. Čebelarijo z Dadant-Blatovimi nakladnimi panji, pa tudi v nam znanem večnakladnem sistemu ter po sistemu širjenja družine v širino. Za zimo morajo v panje dodati povprečno po 15 kg sladkorja, v njih pa pustijo tudi približno 15 kg medu, saj so zime v Ukrajini zelo dolge. V okviru centra imajo zgledno urejeno točilnico, izdelujejo pa tudi medene

Foto: MB

Značilen ukrajinski panjski sistem s širjenjem čebelje družine v širino. Zelo razširjeno je barvanje panjev v ukrajinskih nacionalnih barvah, tj. v rumeni in svetlo modri. Čebelnjaki v ozadju so apikomore.

pijače. Tudi v apiterapevtskem čebelnjaku varoje zadržajo s sintetičnimi akaricidi in ne uporabljajo eteričnih olj ali kislin, niti oksalne. Po njihovem mnenju so za zdravje in počutje ljudi od maja do avgusta zelo koristni rekreacija, ekoturizem in krepitev zdravja v apikomorah. In vse to je na voljo na enem mestu sredi ukrajinskega podeželja. Seveda lahko tam tudi prenočite v lesenih brunaricah, prehrana pa je urejena v restavraciji v okviru kompleksa. Več o tem si lahko ogledate na: <http://pchelandiya.chudodievo.com/en>.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak,
svetovalka JSSČ

Čebelarstvo »Honeyfields« ali Medena polja

Pot po Ukrajini nas je vodila tudi mimo čebelarstva »Honeyfields« (Medena polja), ki leži v neposredni bližini vasice Grebinki v Kijevskem okrožju. Lastnika in vodji čebelarstva sta g. Viktor Vasiliovič Jacenko in njegova žena Olena. Viktor se s čebelarstvom ukvarja približno deset let. Gre za družinsko podjetje, saj se poleg Viktorja in njegove žene s čebelarstvom ukvarjata tudi sin Oleksandr in hči Anatasija. Družina je leta 2003, ko je v Ljubljani potekal mednarodni kongres Apimondie, obiskala tudi Slovenijo. Na našo državo jih spominjajo predvsem čudoviti plakati s fotografijami g. Šivica, ki so jih prejeli na kongresu.

Ko je družina kupila zemljišče za svoje podjetje, na njem ni bilo tako rekoč ničesar. Zdaj tam stojita velika hiša in mizarska delavnica, v kateri izdelujejo čebelje panje in opremo zanje, v okolici pa je razporejenih 350 nakladnih panjev. Viktor, ki želi in upa, da mu bo v prihodnjih letih uspelo število čebeljih družin povečati na približno 1000, ima svoje panje tudi na drugih stojščih. Ker je območje zaradi svoje lege primerno tudi za vzrejo matic, si je družina pridobila status, ki jim dovoljuje vzrejo matic ukrajinsko-stepske čebele in prodajo teh čebeljih družin.

Da bi čebele čim bolj izrabile različne paše, jih približno pet- do šestkrat na sezono prevažajo tudi na druga pasišča. Najpomembnejše paše so na akaci-

Čebelarstvo Honeyfields (Medena polja)

Foto: MB

Foto: MB

Čebelar Viktor Vasiliovič Jacenko z ženo Oleno

ji, lipi, oljni ogrščici in ajdi, nekaj medu pridelajo tudi na gozdni paši. Povprečno pridelajo približno 50 kg medu na panj, seveda pa je ta številka tako kot tudi pri nas odvisna od letine. Ker je zima v Ukrajini zelo dolga, se čebelje družine razvijajo pozno. Tako je npr. na stojišču, ki smo ga obiskali, prva paša lipova, zadnji pa sta ajdova in paša na resi. Problem medu iz rese je, da ga je izjemno težko iztočiti.

Pokazali so nam svojo prevozno točilno enoto in pripomočke, ki jih uporabljajo za vzrejo matic, pobiranje in obdelavo cvetnega prahu, matičnega mlečka in propolisa. Točilo sicer ni najbolj primerno za delo z živili, saj je izdelano tako iz nerjaveče pločevine kot tudi iz železa. V prihodnje želijo točilnico in polnilnico medu urediti tudi doma.

V prodaji na drobno stane kilogram medu približno 5 EUR, v prodaji na debelo pa približno 3 EUR. Letošnja slaba letina ajdovega medu je povzročila zvišanje njegove cene, saj ga ni mogoče kupiti za manj kot približno 9 EUR. Ker je življenjski standard Ukrajincev razmeroma slab (povprečna plača je približno 300 EUR, povprečna pokojnina pa približno 40 EUR), imajo s prodajo medu velike težave. Zaradi jedrske nesreče v Černobilu leta 1986 imajo seveda še vedno izjemno velike težave tudi z izvozom medu. Pokazali so nam še druge čebelje pridelke, med katerimi nas je najbolj pritegnila in nemalo začudila majhna steklenička, v kateri so bile ličinke voščene vešče, namočene v špirit. Ukrajinci namreč verjamejo, da vsakodnevno uživanje majhnih količin te raztopine vpliva na krepitev imunske odpornosti. Na kaki tržnici je mogoče kupiti tudi raztopino z mrtvicami čebel v kozarcu. Raztopina iz mrtvih čebel naj bi pozitivno vplivala na človeško zdravje, saj naj bi mrtvice, ki po njihovem prepričanju niso umrle, temveč so zgolj zaspale, prenašale informacije s čebele na človeka. No ja, kljub vsemu nam je to težko razumeti, a na neki način gre za homeopatijo.

Na splošno gledano ukrajinskim čebelarjem ne manjka volje, pa tudi možnosti in razmere za čebelarjenje in pridobivanje različnih čebeljih pridelkov so

Foto: MB

Prodajni program čebeljih pridelkov in izdelkov iz čebeljih pridelkov g. Jacenka na Medenih poljih

dobre. Na področju higienskih standardov in opreme, primerne za ravnanje z živili, pa so krepko za slovenskimi čebelarji. Šele ko vidiš, kako čebelarijo ponekod drugod, v neki drugi državi, se začneš zavedati, da pri nas vendarle ni vse tako slabo, kot nemara velikokrat slišimo. Ukrajinski čebelarji se prav zaradi jedrske nesreče dobro zavedajo pomembnosti zahtev po varnosti čebeljih pridelkov. Na nekaterih področjih je napredek slovenskega čebelarstva v primerjavi z ukrajinskim kar velik in na to smo upravičeno lahko ponosni, vendar ne gre zanemariti, da tako kot mi tudi drugi stremijo k boljši kakovosti in višjim standardom, zato nas kaj hitro lahko prehitijo, če bomo preveč počivali na lovrikah. Ključ do uspeha in kakovosti je nenehno izobraževanje in nadgrajevanje našega znanja. Tudi v prihodnje moramo nameniti kar največ pozornosti ohranjanju in izboljševanju kakovosti slovenskih čebeljih pridelkov, še posebej pa njihovi varnosti.

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Čebelarški muzej v Prokopovičevem čebelarškem inštitutu

V okviru Prokopovičevega čebelarškega inštituta v Kijevu deluje tudi Prokopovičev čebelarški muzej, sicer eden večjih tovrstnih muzejev na svetu. Preseñtela nas je bogata zbirka čebelarške opreme in umetniških del, povezanih s čebelarstvom. Zelo pregledno urejena zbirka prikazuje vse od življenja čebel, tehnologije čebelarstva in pridelave medu do razvoja znanstvenega dela, povezanega s čebelarstvom, še pose-

Foto: MB

Zanimivost muzeja – panj s stekelcem. Uganite, kakšna je njegova funkcija!

Foto: MB

Zanimiva izvedba točila. S potegom vrvice se točilo zasuka. Z vrtenjem točila se vrvica navije nazaj za nov poteg.

Foto: MB

Kadilniki, narejeni iz neeksplodiranih granat iz II. svetovne vojne

bej pa delo inštituta. Z veliko srčnosti in znanja nam je muzejsko zbirko in zgodovino ukrajinskega čebelarstva predstavil g. Leonid Karčuk, ki tudi sicer vodi to ustanovo.

Muzej je posvečen ukrajinskemu čebelarju, znanstveniku, biologu in pedagogu Petru Ivanoviču Prokopoviču. V njem so poleg zgodovinske čebelarске opreme razstavljena tudi dela tega velikega in pomembnega ukrajinskega moža, ki so ga poznali po vsem svetu in čigar znanstvena dela so bila objavljena tako v Evropi kot tudi v ZDA. Velik del muzeja je namenjen prav njegovim izumom.

V njem hranijo tudi bogato zbirko številnih izpeljank panja: v nekaterih se satje zlagla navpično, v drugih pa vodoravno. Kot nam je povedal g. Karčuk, se še danes pripravajo o tem, kako je bolje. Nekateri panji so okrogli, drugi v obliki hišk in kriti s slamo. Ker Ukrajinci radi živijo v okrašenih domovih, so si take domove želeli tudi za svoje čebele.

Muzejska zanimivost je tudi preprosto točilo, kakršnega je uporabljala večina čebelarjev, saj so si ga lahko izdelali sami, to pa je bilo še posebej dobrodošlo zaradi nizkega standarda in slabih gmotnih razmer. Zaradi tega so morali biti čebelarji iznajdljivi, hkrati pa so morali veliko razmišljati, da so lahko preživeli. To je tudi razlog za tako bogato zbirko preproste in izjemno praktične čebelarске opreme.

V muzeju je tudi posebna soba z bogato zbirko slik, ki prikazujejo čebelarstvo v različnih obdobjih, v okolici muzeja in inštituta pa so postavljeni panji vseh vrst, pogosto v obliki različnih skulptur ali človeških figur, katerih usta so pravzaprav vhodi vanje. Iz muzeja, ki je brez dvoma vreden ogleda, smo odšli polni novih spoznanj in pozitivnih vtisov.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Foto: MB

Skozi čebelarски muzej nas je popeljal g. Leonid Karčuk (šesti z desne).

Temperature v čebelji zimski gruči

Evgen Kepe, evgen.kepe@gmail.com

Že vse od začetka mojega čebelarjenja me je zanimalo, kako so razporejene temperature v čebelji zimski gruči, kakšne so temperature v panju, ali je panj pozimi treba izolirati ter koliko je smiselno prostor v panju prilagajati moči čebelje družine.

Kot najprimernejši način za celostno sliko o razporeditvi temperatur v čebelji gruči, ob njej in nad njo, pa tudi temperatur na satih in v notranjosti panja se je izkazalo snemanje z infrardečo termografsko kamero. Na slikah so glede na barve razvidne temperature posameznih delov panja, temperatura žariščne, t. i. »spot točke« pa je navedena v levem zgornjem kotu posamezne slike. Slike so bile narejene v trietažnem AŽ-panju pri zunanji temperaturi $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$. Čebelja družina je bila močna in je zasedala sedem ulic.

Na sliki 1 je temperatura na zunanji strani krmilnika, takoj po odprtju zadnjih vrat panja. Temperatura $-2,6\text{ }^{\circ}\text{C}$ je bila tako rekoč enaka zunanji temperaturi zraka, kljub temu da je bil panj z zunanje strani pokrit s 5 cm tervola.

Na sliki 2 je temperatura satov po odstranitvi krmilnika. Tudi tukaj so bile temperature enake zunanji temperaturi; čebele torej niso zvišale temperature v panju, čeprav je bila čebelja družina močna.

Slika 3 je kombinacija običajnega in infrardečega posnetka. Čebele prihajajo na rob satnikov, njihova temperatura je bila $15\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Slika 4 kaže temperaturo zimske gruče v žarišču; ta je bila $26\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Slika 5 kaže temperaturo v zgornji tretjini zimske gruče čebel; ta je bila $18\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Slika 6 prikazuje temperaturo na vrhu zimske gruče čebel; ta je bila $11\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Temperaturo sem izmeril tudi neposredno nad zimsko gručo čebel; to kaže **slika 7**. Temperatura je bila $-1,3\text{ }^{\circ}\text{C}$. Temperatura neposredno nad gručo je bila skoraj enaka zunanji temperaturi oz. temperaturi v panju.

Po izmerjenih temperaturah vidimo, da so čebele sposobne odlično ohranjati toploto znotraj gruče, prav tako pa tudi, da se temperatura v panju zamenljivo zviša zaradi čebel. Iz tega sklepam, da izolacija panja, zalaganje s peno ali omejevanje prostora z zgornje strani nimajo skoraj nikakršnega vpliva na temperaturo zimske gruče in s tem na preživetje čebel čez zimo. Lahko imajo celo negativen vpliv, še posebej če se zaradi izolacije zmanjša zračenje panja in se s tem poveča vlaga v njem. Zračenje v panju mora biti zadovoljivo, da satje ne začne plesniti, seveda pa moramo preprečiti prepih, še posebej na bolj vetrov-

nih območjih. Prepih lahko hitro preveč zniža temperaturo zimske gruče, podobno kot če bi oblečeni v tople volnen pulover pozimi stopili na mrzel zimski veter. Tako se čebele v gruči hitro podhladijo, v obdobju zalege pa se lahko podhladi tudi zalega.

Druga stvar, pri kateri moramo biti zelo pazljivi zlasti v poznejšem spomladanskem obdobju, je premeščanje zaleženega satja, saj s tem posegom spreminjamo obliko čebelje gruče, zaradi česar se poveča njena površina. To je še toliko pomembnejše pri šibkejših družinah, ki v hladnejših dneh niso več sposobne ogrevati razširjene čebelje zalege, tako da se ta na robovih lahko podhladi, saj je na slikah videti, da se temperatura zunaj gruče hitro zniža na temperaturo okolice. Zato nove satnice za graditev pravilno dodajamo samo bočno ob zalego, tako da se ob tem ne spremeni kroglasta oblika čebelje gruče in da se gnezdo enakomerno širi glede na moč čebelje družine.

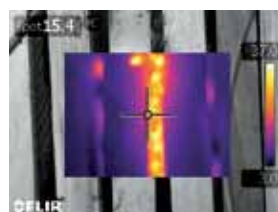
Najbolj se površina čebelje gruče poveča ob premeščanju zaleženih satov iz plodišča v medišče, kot to zaradi pomanjkanja prostora pogosto počnemo v AŽ-panjih. Takrat se površina čebelje gruče skoraj podvoji, s tem pa je skoraj dvakrat večje tudi ohlajanje gruče, saj se temperatura v panju hitro izenači s temperaturo okolice, kot vidimo na slikah termografske kamere. Če

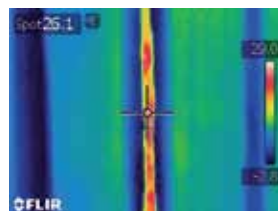
Slika 1

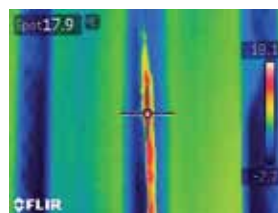
Slika 2

Slika 3

Slika 4

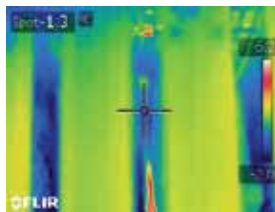
Slika 5

Slika 6

se odločimo za prevešanje, mora biti čebelja družina res močna, srednjeročna vremenska napoved mora biti ugodna, premestiti pa je treba vsaj dva sata pokrite zalege in ju postaviti skupaj. Seveda je

bolje ohraniti zalego v plodišču in prostor za zaleganje širiti z dodajanjem praznih satov bočno ob gnezdu. S temperaturnega vidika je za čebele veliko primernejše kot premeščanje zalege v medišče vstavljanje satnic v sredino gnezda, saj se gruča v tem primeru le raz-

Slika 7

širi, ohrani svojo obliko, površina gruče pa se le malce poveča.

Glede na rezultate, pridobljene s termografsko kamero, lahko sklenem, da moramo pri čebelarjenju vedno upoštevati naravni če-

belji nagon, ki omogoča optimalno prezimitev in razvoj čebel, da številni posegi za pomoč čebelam niso potrebni in da lahko z nepremišljenimi posegi, s katerimi se oddaljujemo od naravnega vedenja čebel, naredimo več škode kot koristi. ■

Genetska raznolikost virusov akutne paralize čebel (ABPV) na območju Slovenije

Urška Jamnikar Ciglencečki*, urska.jamnikar@vf.uni-lj.si, in Ivan Toplak**, ivan.toplak@vf.uni-lj.si

Na preživetje čebeljih družin vplivajo številni povzročitelji bolezni in spremembe okolja, v katerem te živijo. Vse te spremembe pomembno vplivajo tudi na imunski sistem čebel in posledično na njihovo zdravje. Poleg dobro znanih posledic zaradi varoj in noseme je vse več podatkov tudi o vlogi čebeljih virusov. Pri medonosni čebeli je do zdaj znanih 19 čebeljih virusov, od teh pa so znanstveniki doslej najpogosteje preučevali štiri: virus akutne paralize (ABPV), virus črnih matičnikov (BQCV), virus kronične paralize (CBPV) in virus deformiranih kril (DWW). Genetski material posameznega virusa predstavlja zaporedje nukleotidov. Genetska raznolikost virusov ABPV je slabo znana, saj je bila v svetu doslej opravljena samo ena raziskava, v katero pa niso bili vključeni virusi ABPV z območja Slovenije. Zaradi tega smo se v okviru raziskav doktorske disertacije Urške Jamnikar Ciglencečki lotili tega področja. Ugotovili smo, da se virusi ABPV z območja Slovenije genetsko razlikujejo od virusov, ki so jih odkrili pri čebelah drugod po Evropi in v svetu.

Virus ABPV so prvič odkrili med preučevanjem virusa CBPV leta 1963 v Veliki Britaniji. Po okužbi čebel z ABPV se pojavijo znaki paralize, virus pa lahko skupaj z drugimi povzročitelji bolezni pomembno prispeva k izgubam čebeljih družin. Z virusom ABPV so lahko okužene tudi na videz zdrave čebelje družine, ki ne kažejo znakov obolenja. Prenaša se horizontalno, s čebele na čebelo,

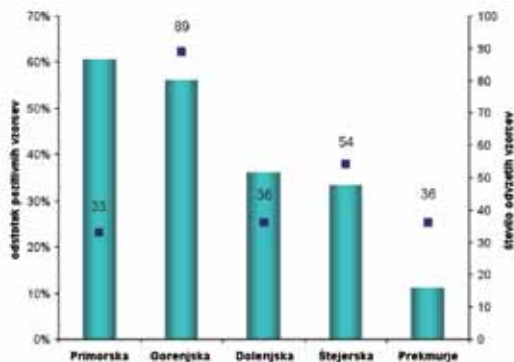
neposredno z izločki slinskih žlez in prek hrane, s katero so ti izločki pomešani, ter posredno prek varoj. Raziskave so pokazale, da odrasle samice varoj delujejo kot nosilec – vektor in prenašajo virus ABPV z okuženih čebel na neokuženo nepokrito zalego.

Okužbe s čebeljimi virusi dokazujemo z molekularnimi diagnostičnimi metodami, ki so zelo specifične in občutljive. Z dokazom nukleinske kisline posameznega virusa sklepamo na prisotnost virusne okužbe. Ena izmed molekularnih metod je klasična metoda reverzne transkripcije in verižne reakcije s polimerazo (RT-PCR). Z njo lahko v laboratoriju v kratkem času pomnožimo določen odsek genoma virusa. V okviru naše raziskave smo od januarja 2007 do decembra 2010 v 134 čebelnjakih po Sloveniji zbrali 248 vzorcev in virus ABPV dokazovali z molekularno metodo RT-PCR. Prisotnost ABPV smo dokazali v 105 od 248 pregledanih vzorcev (42 %). Na Primorskem smo odvzeli 33 vzorcev in prisotnost ABPV dokazali v 20 vzorcih (61 %). Na Gorenjskem smo prisotnost ABPV dokazali v 50 od 89 odvzetih vzorcev (56 %), na Dolenjskem v 13 od 36 odvzetih vzorcev (36 %), na Štajerskem v 18 od 54 (33 %) in v Prekmurju v štirih od 36 vzorcev (11 %) – (Slika 1).

Posameznim pozitivnim vzorcem ABPV smo v kratkem odseku genoma določili nukleotidna zaporedja in jih primerjali med seboj. S filogenetskimi primerjavami nukleotidnih zaporedij je mogoče določiti sorodnost med primerjanimi virusi, ki so zbrani na istem geografskem območju ali na različnih geografskih območjih. Ob preučevanju ABPV smo ugotovili, da se virusi ABPV

* dr., Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut

** dr., dr. vet. med., Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut

Slika 1: Prikaz odstotka ugotovljenih pozitivnih vzorcev na virus ABPV in števila odvzetih vzorcev v petih slovenskih regijah. 248 preučevanih vzorcev čebel smo odvzeli v obdobju od januarja leta 2007 do decembra leta 2010.

iz Slovenije razlikujejo od virusov ABPV iz tujine. Ta podatek ni presenetljiv, saj viruse med čebeljimi družinami v večini primerov prenašajo žive čebele, v Sloveniji pa je bilo čebelarstvo tudi v preteklosti naklonjeno ohranitvi kranjske sivke kot čiste rase, ki se ni mešala z drugimi rasami. Ugotovili smo tudi, da se virusi ABPV iz Slovenije med seboj razlikujejo, tako da smo jih uvrstili v eno od dveh genetskih različic virusov ABPV (skupini smo poimenovali »SLO 1« in »SLO 2«). Ti dve različici virusa ABPV imata od 91,2 do 92,5-odstotno podobnost zaporedja nukleotidov. Pri virusih ABPV v okviru posamezne skupine »SLO 1« in »SLO 2« smo ugotovili zelo veliko sorodnost (98,6–100 %). Prva skupina virusov ABPV iz Slovenije (»SLO 1«) je najbolj sorodna virusom ABPV iz Nemčije, druga skupina virusov ABPV iz Slovenije (»SLO 2«) pa virusom ABPV iz Madžarske. Rezultate naših raziskav smo objavili v mednarodni reviji (Jamnikar Ciglencečki in Toplak, 2013).

V študiji nas je zanimalo, kako so virusi ABPV iz skupin »SLO 1« in »SLO 2« geografsko razporejeni po Sloveniji in na Sliki 2 smo prikazali prisotnost različnih virusov na podlagi lokacije čebelnjaka. Rezultati filogenetske analize so pokazali naključno razporeditev genetskih različic virusov ABPV iz skupin »SLO 1« in »SLO 2«, to pa je bilo tudi pričakovano, saj je ozemlje Slovenije majhno. Ob tem čebelarji na območju naše države čebelje družine v pašnem obdobju premikajo na pašo v druge regije in ob stikih čebel iz različnih čebeljih družin se med njimi prenašajo tudi virusi ABPV, to pa potrjuje tudi naša raziskava. Dejstvo, da smo s primerjavo virusov ABPV med številnimi čebeljnaki po Sloveniji ugotovili 100-odstotno ujemanje, kaže na to, da se ta virus učinkovito prenaša med čebeljimi družinami, k temu pa prispevajo tako neposredni stiki čebel iz različnih čebeljih družin kot tudi prenos in okuženost z varojami, ki napadejo čebelje družine. Virusi se lahko prenašajo tudi s

čebelarjevimi opravili. Na Gorenjskem smo ugotovili 22 pozitivnih vzorcev, okuženih z virusom ABPV iz skupine »SLO 1«, in dva vzorca, v katerih smo ugotovili ABPV iz skupine »SLO 2«. Na Štajerskem smo našli osem vzorcev z virusi iz skupine »SLO 1« in tri vzorce iz skupine »SLO 2«. Na Dolenjskem je virus iz skupine »SLO 1« vsebovalo osem vzorcev, virus iz skupine »SLO 2« pa en vzorec čebel. Na Primorskem smo ugotovili pet vzorcev z virusi ABPV iz skupine »SLO 1« in štiri vzorce iz skupine »SLO 2«. V Prekmurju smo prisotnost ABPV dokazali pri štirih vzorcih, vendar smo nukleotidno zaporedje virusu določili le pri enem vzorcu, v katerem smo ugotovili prisotnost virusa ABPV, ki spada v skupino »SLO 2« (Slika 2). Ti podatki kažejo, da je skoraj v vseh regijah veliko pogostejša genetska različica »SLO 1« kot »SLO 2«.

Za razjasnitev tega pojava smo primerjali zbrane podatke o klinični sliki pri čebelah iz čebelnjakov, okuženih z virusom ABPV iz obeh skupin. Ugotovili smo, da so virusi ABPV iz skupine »SLO 2« povezani z odmiranjem večjega števila čebeljih družin, klinična slika čebel, okuženih z virusi ABPV iz skupine »SLO 1« pa je blažja (čebelje družine ne odmirajo; okužene čebele so na videz zdrave). To potrjuje tudi podatek, da smo v vzorcih 18 čebeljih družin, pri katerih smo dokazovali prisotnost ABPV (vzorce smo eno leto zbirali pri klinično zdravih čebeljih družinah), kar v 17 dokazali prisotnost ABPV iz skupine »SLO 1«, le en vzorec pa je bil uvrščen v skupino »SLO 2«.

Slika 2: Lokacije čebelnjakov, v katerih smo na območju Slovenije ugotovili pozitivne vzorce ABPV. Dve različni genetski skupini ugotovljenih virusov ABPV sta prikazani kot skupina »SLO 1« in skupina »SLO 2«.

Novejša metoda, ki v praksi vse bolj zamenjuje klasično molekularno metodo RT-PCR, je metoda RT-PCR v realnem času. Z molekularno metodo v realnem času še niso dokazovali virusov ABPV, zato smo jo na podlagi predhodnih raziskav razvili in optimizirali. Ker je dokazovanje virusov z metodo RT-PCR v realnem času še občutljivejše in bolj specifično in ker ta metoda omogoča pregled velikega števila vzorcev v zelo kratkem času, smo jo uporabili tudi v naši raziskavi. Specifičnost metode smo preverili na po-

zitivnih vzorcih z območja Slovenije in iz tujine. Občutljivost nove metode RT-PCR v realnem času smo na podlagi pripravljenega standarda primerjali s klasično metodo RT-PCR in ugotovili, da je naša nova metoda RT-PCR v realnem času več kot 200-krat občutljivejša od klasične metode RT-PCR. Na novo razvito metodo smo objavili v mednarodni reviji, tako da je na voljo tudi raziskovalcem po svetu (Jamnikar Ciglencečki in Toplak, 2012). ■

Viri:

- Jamnikar Ciglencečki, U. (2013): *Preučevanje virusnih okužb pri kranjski čebeli (Apis mellifera carnica): doktorska disertacija*. Ljubljana: Medicinska fakulteta, 173 strani.
- Jamnikar Ciglencečki, U., Toplak, I. (2012): Development of a real-time RT-PCR assay with TaqMan probe for specific detection of acute bee paralysis virus. *Journal of Virological Methods*, št. 184, str. 63–68.
- Jamnikar Ciglencečki, U., Toplak, I. (2013): Genetic diversity of acute bee paralysis virus in Slovenian honeybee samples. *Acta Veterinaria Hungarica*, št. 61, str. 244–256.

Taljenje voska s sončnim talilnikom

Vlado Augustin, vlado.augustin@czs.si

Dobremu in varčnemu čebelarju se med čebelarškim letom nabere precej voščin. Pri pregledovanju panjev čebelarji zbiramo prizidke na satnikih, panjskih stenah in matičnih rešetkah, poškodovane satnice in trotovine iz gradilnikov. Tem voščinam dodamo še sate, ki so se poškodovali pri točenju medu ali med prevozom panjev, ter medene pokrovice in sate, ki jih jeseni zaradi starosti izločimo iz svojega čebelarstva. Voščine, ki jih zbiramo vse leto, moramo zavarovati pred voščeniimi veščami, saj jih te lahko uničijo v nekaj tednih.

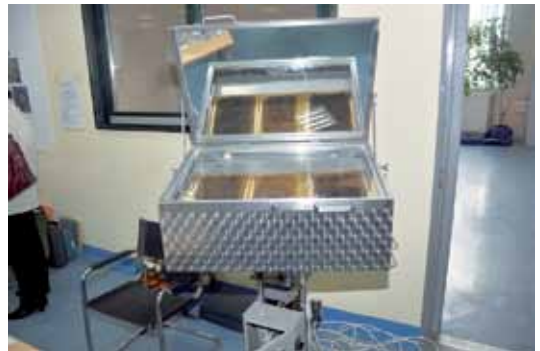
Če voščin ne nameravamo kuhati, ker jih ni dovolj, si za sprotno taljenje naredimo sončni talilnik. Tega si v tem zimskem času, ko ni drugega čebelarskega dela, lahko naredi skoraj vsak čebelar, ki se kolikor toliko spozna na mizararska dela. Za srednje veliko čebelarstvo naj bo talilnik približno tako velik, da je mogoče hkrati taliti dva sata.

Za izdelavo sončnega talilnika uporabimo lesen obod oziroma zabojo, s katerega odstranimo pokrov, in namesto tega v okvir postavimo debelo enojno steklo. Okvir pokrova izdelamo tako, da lepo prekriva in dobro tesni obod talilnika. Kot vemo, ta stoji na prostem, tako da je izpostavljen vsem vremenskim nevšečnostim. Vanj nikakor ne sme vdirati voda, saj bi se ob segrevanju izparila in zarosila stekla, zato bi bilo delovanje talilnika precej slabše. Tesniti mora dobro, da iz njega ne bi uhajala toplota, saj je ta poglavitna za dober izkoristek. V okvir vpnemo 4-milimetrsko steklo, in to tako, da leži v silikonskem kitu, ki ostane prožen in dobro tesni in da glede na temperaturne spremembe steklu omogoča tudi krčenje in širjenje.

V notranjosti zaboja, približno 7 cm pod steklom, pritrdimo vzporedno polico iz nerjaveče plo-

čevine, nanjo pa mrežasto pločevino ali preprosto žično mrežo. Pločevina ali mreža ne sme vsebovati železa, bakra ali cinka, ker bi v tem primeru vosek postal grde sive barve. Sončni talilnik postavimo na vrtljiv podstavek, tako da ga po potrebi z nagnjeno stranjo stekla obračamo proti soncu in tako povečamo njegovo učinkovitost. Za uspešnost talilnika je prav tako pomembno, da je obod črno pobarvan in da je talilnik postavljen v kolikor mogoče zavetni legi.

Pod vplivom sončne toplote, ki precej poveča temperaturo pod steklom, se začne izcejati čisti vosek, ki po poševni pločevinasti podlagi izteka v podstavljeno leseno ali plastično korito. Da se vosek strjuje hitreje in se ne prijema posode, vanjo do polovice njene prostornine nalijemo vodo. V sončni talilnik sproti polagamo vsak delec voščin ali satja, da ga ni treba shranjevati ali biti v skrbeh zaradi večšče. Tako se nam brez truda sčasoma nabere precejšnja količina zlatorumene voska. Največ ga dobimo iz mladega satja iz gradilnika in iz prizidkov, ki se pod šipo na rešetku skoraj popolnoma raztalijo.

Sodobni sončni talilnik

Foto: Arhiv ČZS

* svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

Sončni talilnik po večini uporabljamo od aprila, ko je temperatura v senci višja od 15 °C, do jeseni. Talilnik najuspešneje deluje takrat, kadar se temperatura v senci povzpne na več kot 20 °C, saj je temperatura v notranjosti zaboja takrat višja od 65 °C. Ob najvišjih letnih temperaturah so v talilniku izmerili celo 95 °C. Vse te temperature zadostujejo za taljenje čebeljega voska, katerega tališče je pri 62 °C.

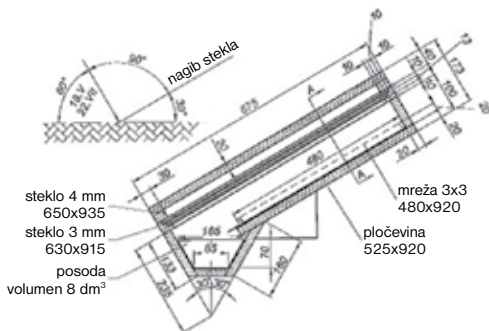
Dobre lastnosti talilnika so:

- da ga lahko vsak čebelar naredi sam, če le ima nekaj orodja in če to zanj ni posebno velik izdatek;
- da je vir toplotne energije za njegovo delovanje, ki je iz dneva v dan dražja, brezplačen;
- da s talilnikom porabimo vse voščene obrezke in prizidke ter iz njih pridobimo vosek, s tem pa preprečimo tudi škodljivo delovanje voščene vseče, ki poleti naredi zelo veliko škode;
- da lahko talilnik uporabljajo tudi nečebelarji.

Slaba stran sončnega talilnika je, da v starem satju ostane še približno deset odstotkov voska. Tega lahko izločimo z vnovičnim prekuhavanjem, vendar se to zaradi prevelike porabe energije finančno ne izplača.

Vosek, ki smo ga pridobili s sončnim talilnikom, moramo pretaliti in prečistiti še enkrat, saj ga s tem očistimo različnih primesi (ostankov srajčk in cvetnega prahu), hkrati pa dobimo primerno obliko in velikost, uporabno za izdelavo satnic ali prodajo.

Najpreprostejša in najcenejša metoda čiščenja voska je uporaba emajlirane cilindrične posode s pokončnimi ročajji. V posodo, ki jo do polovice napolnimo z vodo, damo zdrobljeni vosek iz sončnega talilnika, nato pa vse skupaj segrevamo toliko časa, da se vosek popolnoma razpusti. Da bi pri segrevanju in čiščenju voska dosegli čim boljši uspeh, uporabimo deževnico, saj ta ne vsebuje nikakršnih rudninskih snovi, ki vplivajo na barvo in kakovost voska. Vodo segrevamo s plinskim gorilnikom, pri katerem lahko hitro ustavimo segrevanje. Pazimo, da voska ne segrevamo predolgo, saj v tem primeru izgubi barvo in postane krhek. Pene in drobce voščin, ki priplavajo na

Načrt za izdelavo sončnega talilnika

vrh, posnamemo z mokro žlico, vosek pa ohlajamo zelo počasi.

To naredimo tako, da posodo ovijemo s toplo krpo ali jo kako drugače toplotno izoliramo. Najpreprostejši in najcenejši način izolacije je točno po meri posode izdelana »hladilna komora« iz lesenega dna in pokrova iz stirodurja, debeline 3 do 5 cm, ki ga poveznemo na posodo. Pri ohlajanju se cvetni prah in drugi drobni delci zaradi večje specifične teže usedajo na dno. V takšni hladilni komori traja ohlajanje večje količine voska tudi teden dni. V takšnih razmerah se vosek krči enakomerno in lepo odstopi od posode, v nasprotnem pa na sredini nastane razpoka, zato se v posodi zagozdi, tako da ga težko dobimo iz nje. Ko vosek odstopi od stene posode, odljemo vodo in ga iztresemo. Nesnago v obliki tenke plasti usedline, ki se je sesedla na dnu in oprijela kolača na spodnji strani, previdno ostrgamo z nožem. Potem je vosek primeren za prodajo ali za izdelavo satnic.

Vosek je zelo iskan čebelji pridelek, ki ga ne uporabljamo samo v čebelarstvu, ampak tudi v številnih industrijskih dejavnostih in v obrti. Veliko ga uporabljajo v kemični in farmacevtski industriji. Čeprav je zelo iskan proizvod, ga čebelarji ne pridelamo niti približno toliko, kolikor bi ga lahko, zato je kakovosten vosek za nas še ena neizrabljena tržna priložnost. ■

Foto: Arhiv ČZS

Spoštovane kolegice čebelarke in kolegi čebelarji!

Obveščamo Vas, da pri nas lahko kupite matični mleček odlične kakovosti, pridelan v Sloveniji, prav tako pa tudi gozdni, kostanjev in akacijev med v zeleni količini ali pakiran v kozarce.

Prodamo vrtljivo stojalo s šestimi posodami za točenje medu, v katere lahko natočite po 6 x 60 kg medu. Vse posode so ogrevane s termostatom in iz nerjavečega materiala. Cena po dogovoru.

Čebelarkam in čebelarjem želimo mirne božične praznike in srečno novo leto 2014!

Čebelarstvo PISLAK

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

Zagotavljanje sledljivosti je pogoj za dajanje čebeljih pridelkov v promet

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si, in Tanja Magdič**, tanja.magdic@czs.si

Nedavno so inšpektorji napovedali poostren nadzor nad izvorom (poreklom) kmetijskih pridelkov, torej tudi čebeljih pridelkov. Čebelarji, ki svoje pridelke in izdelke dajemo v promet, smo poleg tega, da upoštevamo dobro čebelarstvo prakso ter da svoje pridelke in izdelke pravilno označimo, dolžni izvajati tudi notranji nadzor nad pridelavo živil. S tovrstnim nadzorom čebelarji zagotavljamo tudi sledljivost. Za ta namen imamo lahko svoj sistem ali pa se držimo Smernic dobrih higienskih navad.

Prvi pogoj za prodajo medu, pa tudi, če svoje čebelje pridelke zgolj darujemo, je, da smo registrirani čebelarji in da zagotavljamo sledljivost medu, in sicer ne glede na to, ali ga pridelamo 1 kg ali 1 t. **Sledljivost moramo zagotavljati tudi, če imamo samo tri panje in če vsega medu ne porabimo doma.** Za ta namen si zapišemo datum, lokacijo točenja, količino natočenega medu in oznako serije natočenega medu. Serija mora biti označena v zapiskih, na sodih medu te serije in tudi na embalaži medu te serije v prodaji na drobno, če roka uporabnosti nismo zapisali z besedami »Uporabno najmanj do ...« in dodali točnega datuma (dan, mesec, leto). Vedeti moramo tudi, koliko medu posamezne serije smo že prodali in kolikšna je še zaloga. Zapiske lahko vodimo na različne načine. Za evidenco lahko uporabimo dobavnice, račune, elektronske evidence, evidence v blokkih ali pa podatke sproti zapisujemo v obrazce Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu. Če medu ne prodamo končnim porabnikom, moramo zapisati tudi kupce (npr. 300 kg, L12013, Tuš ...).

Primer vodenja sledljivosti:

1. Mesto in/ali lokacija paše: Ljubljanski vrh
2. Datum in kraj točenja: 13. 5. 2013
3. KOLIČINA medu: 300 kg
4. VRSTA medu (mnenje čebelarja): cvetlični med
5. Oznaka serije/lot (L): 12013135
6. Datum roka uporabe, označenega na embalaži v prodaji na drobno: 31. 12. 2014
7. Kupci medu: 100 kg TUŠ, 100 kg končni porabniki, 100 kg zaloga

* mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

** svetovalka JSSČ za ekonomiko

Serije medu označite z veliko črko »L«. Pri malih čebelarjih je ena serija navadno posamezno točenje. Odločitev o tem, kako boste označevali serijo, je prepuščena vam, pomembno pa je, da v zapisnik zapišete, kaj serija pomeni, in da je označena enoznačno, torej da se nanaša na točno določeno serijo in na nobeno drugo, tudi ne na nobeno v prejšnjem ali prihodnjem letu.

Pogosto se zgodi, da čebelar serijo označi samo z enim znakom, npr. z 1, naslednje leto pa med prvega točenja znova označi z 1. Takšno označevanje serije ni ustrezno, saj iz njega ni nedvoumno razvidno, na kateri med se ta serija v resnici nanaša (lahko se npr. nanaša na med iz leta 2012 ali iz leta 2013). Čebelarji pogosto označujejo serijo (lot) živila po dnevu točenja (L3152013), po zaporedju točenja (L113, L212) ali po roku uporabe (L31122014). Če serijo (lot) označite po datumu roka uporabe, morate paziti, da ta ni zapisan kot datum (npr. L31. 12. 2011), temveč kot število (L31122011).

Priporočamo tudi, da od vsake serije medu shranite po en reprezentativni vzorec, saj se boste s tem zavarovali. Tako boste npr. ob morebitni pritožbi imeli v skladišču vzorec tega medu, ki ga boste lahko uporabili kot »protivzorec« za analize. Poskrbite pa, da bo ta vzorec resnično tudi vzorec dejanske serije medu. Če je to mogoče, vzorce odzemite na različnih mestih serije (lota) ali iz sredine skladiščne posode. Če torej med polnite v kozarce, shranite kozarec, ki ste ga napolnili nekje na sredini vašega dela.

Ob morebitnem pojavu napak v medu imejte vedno pripravljen tudi načrt umika/odpoklica izdelka. To lahko storite z obrazcem 8 iz Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu.

Kot smo že omenili, so inšpektorji napovedali poostren nadzor nad zagotavljanjem sledljivosti vseh kmetijskih pridelkov, torej tudi medu in drugih čebeljih pridelkov, zato priporočamo, da podatke vestno izpolnjujete. Kakršne koli informacije s tega področja lahko dobite pri svetovalcih Javne svetovalne službe v čebelarstvu, prav tako pa vam bodo ti pomagali tudi pri izpolnjevanju in vodenju dokumentacije.

Blagovna menjava in prodaja čebeljih pridelkov drugih čebelarjev

Čebelar, ki v okviru svoje osnovne kmetijske dejavnosti prodaja med in druge čebelje pridelke, lahko prodaja samo pridelke, ki jih je v okviru svoje dejavnosti pridelal sam. Kakršno koli dokupovanje ali menjavanje, npr. ene vrste medu za drugo, **NI DOVOLJENO**, če čebelar nima registrirane dopolnilne dejavnosti prodaje pridelkov z drugih kmetij, dejavnosti samostojnega podjetnika, družbe z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) ali

katero drugo obliko pravne osebe za prodajo živil. Lahko pa čebelar svoj med za nadaljnjo prodajo proda fizični ali pravni osebi, ki ima registrirano eno od zgoraj omenjenih dejavnosti.

Primer: Sosednji kmet ima registrirano dejavnost prodaje s sosodnjih kmetij in želi v okviru te dejavnosti prodajati vaš med. Vi opremito med tako kot za prodajo končnemu kupcu, saj ste v vsakem primeru odgovorni za varnost in sledljivost, in mu ga prodate, on pa ga lahko z vašo etiketo prodaja na svoji stojnici, v svoji trgovini ipd. ■

Novice iz sveta

Belgija

Zaradi vse večjega onesnaževanja okolja in s tem povezanega umiranja čebel belgijski čebelarji z nezaupanjem zrejo v prihodnost. To je tudi razlog, da se zmanjšuje število poklicnih ali polpoklicnih čebelarjev, povečuje pa število ljubiteljev čebel. Zaradi skrbi za kakovosten med brez ostankov akaricidov v njem so v tej državi dovoljena samo tista registrirana sredstva za zatiranje varoj, ki so narejena na podlagi timola. Najprej sta bili registrirani samo sredstva Apiguard in Thymovar, zdaj pa so registrirali še italijansko zdravilo ApiLife Var, saj so želeli nekoliko povečati izbiro in preizkusiti, ali ni to morda nekoliko učinkovitejše. Ker sami ne preverjajo učinkovitosti teh sredstev, so se zgledovali po testih, opravljenih v

Italiji, Nemčiji in Franciji. Ti so v Italiji pokazali, da je povprečna učinkovitost ApiLife Vara 94,7 %, Thymovara 96,9 % in Apiguarda 82,6 %. V Nemčiji so bili rezultati testov nekoliko drugačni: povprečna učinkovitost ApiLife Vara je bila 95,5 %, Thymovara 89,5 % in Apiguarda 57,3 %. Kot so pokazali testi v francoski provinci Bas-Rhin, pa je bila povprečna učinkovitost ApiLife Vara 82 %, Thymovara 69 %, Apiguarda pa niso testirali.

Najslabše se je torej odrezal Apiguard, za njim Thymovar, ki smo ga lani in letos uporabljali tudi v Sloveniji, najboljši pa je bil ApiLife Var. Ali bi ne bilo morda smiselno, da bi na podlagi teh podatkov prihodnje leto namesto Thymovara uvozili ApiLife Var, če želimo varoje še naprej zatirati s timolom?

Franc Šivic

Vir: Bruneau, E. (2013): Thymol contre Varroa destructor. *Abeilles&Cie*, št. 5-6, str. 31.

Sredstva ApiLife Var, Apiguard in Thymovar

ZDA

Leta 1947 je bilo v tej državi 5,9 milijona čebeljih družin, 14 let pozneje je 5,5 milijona, potem pa se je število čebeljih družin pospešeno zmanjševalo, tako da jih je bilo letos spomladi le še 2 milijona. Strokovnjaki se bojijo, da je že ogroženo kmetijstvo, saj zmanjkuje čebel za oprашevanje. Samo za normalno pridelavo mandljev v Kaliforniji je potrebnih več kot milijon čebeljih družin. Število naseljenih panjev se zmanjšuje tudi v Evropi, nasprotno pa se njihovo število povečuje v drugih državah po svetu, zlasti na Kitajskem. Leta 1960 so tam čebelarili s 3 milijoni čebeljih družin, leta 2011 pa že z 9 milijoni. Kljub veliki onesnaženosti okolja v tej veliki azijski državi ni slišati o kakem množičnem propadanju čebel, kakor se to dogaja v ZDA. Število čebeljih družin se je še bolj kot na Kitajskem povečalo v Indiji, saj jih je bilo leta 2011 kar 10,6 milijona, s tem pa je ta država po številu na-

Foto: Internet

Desno spodaj afriška čebela (*Apis mellifera scutellata*)

seljenih panjev prehitela doslej vodilno sosedo. Velik razcvet čebelarstva je v prihodnje pričakovati zlasti v Afriki. Kot ocenjujejo, na tej celini živi kar 310 milijonov divje živečih čebeljih družin, torej 30-krat več, kot je vseh čebeljih družin v Evropi. Za afriške čebele je značilno, da so odporne proti boleznim in zajedavcem, ki napadajo in uničujejo evropske čebele. Na podlagi tega lahko sklepamo, da se bo svetovno čebelarstvo v prihodnje najbolj razvijalo v Afriki, kjer živijo afriške čebele (*Apis mellifera scutellata*) ter v državah Južne in Srednje Amerike, torej tam, kjer po večini živijo afrikanizirane čebele. **Franc Šivic**

Vir: Borst, P. L. (2013): Honey bees not in decline. *American Bee Journal*, št. 8, str. 789.

Velika Britanija

Za potrebe opravevanja, predvsem paradižnikov v rastlinjakih in za povečanje pridelka vrtnih jagod, v to državo vsako leto uvozijo od 40.000–50.000 umetno vzrejenih družin čmrcljev. V vsakem panju je približno sto delavk. Po vsem svetu prodajo celo več kot milijon družin teh opravevalcev. Ker tudi čmrclje pestijo različni zajedavci in bolezni, se je skupina znanstvenikov z univerz v Leedsu, Stirlingu in Sussexu lotila raziskav uvoženih družin. Od treh največjih gojiteljev čmrcljev v Evropi so kupili 48 panjev,

naseljenih z zemeljskimi čmrclji (*Bombus terrestris*). V uvoznih dokumentih je pisalo, da so zdravi, ko pa so jih natančno testirali po metodi DNK, so ugotovili, da jih je kar 77 odstotkov okuženih s parazitskimi mikroorganizmi. Okužen je bil tudi cvetni prah, ki so ga sicer nabrale čebele, gojitelji čmrcljev pa ga uporabljajo kot hrano za te družine. Raziskovalci so odkrili tri najpogostejše mikroorganizme, ki sicer napadajo samo čmrclje, poleg njih pa še tri, zaradi katerih samo čebelje družine zbolijo za nosemozo, poapnelo zalego in hudo gnilobo. Za presenečenje je poskrbelo odkritje povzročiteljev azijske noseme in boleznih deformiranih kril, ki napadata tako čmrclje kot tudi čebele. Z uvozom komercialno gojenih čmrcljev obstaja velika verjetnost, da se bodo s temi parazitskimi mikroorganizmi okužili ne samo čmrclji, ki živijo v naravi, ampak tudi čebelje družine domačih čebelarjev. Prav tako obstaja tudi bojazen, da so uvoženi čmrclji okuženi s kakimi novimi vrstami ali soji povzročiteljev bolezni, posledica tega pa bo hitrejše odmiranje domačih čebel in čmrcljev. Raziskave kažejo, da je mogoče krivdo za občutno zmanjševanje števila domačih vrst čmrcljev na Japonskem ter v Južni in Severni Ameriki pripisati prav iz Evrope uvoženim in komercialno gojenim zemeljskim čmrcljem.

Za opravevanje uvažajo čmrclje tudi slovenski pridelovalci paradižnikov. Ali kdo preverja njihovo zdravstveno stanje? **Franc Šivic**

Vir: Graham, J. M. (2013): Bees in the U.K. under threat from disease – carrying bumblebee imports. *American Bee Journal*, št. 9, str. 927.

Umetno gojene čmrclje družine

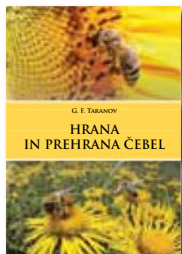
Foto: MB

Razglasitev državnih prvakov v ocenjevanju medu in čebelarški dan v Postojnski jami

ČZS vabi VSE čebelarje, da se ob koncu leta v Postojnski jami udeležijo čebelarškega druženja in **slovesne podelitve priznanj najbolje ocenjenim vrstam medu** v Sloveniji v letu 2013. Čebelarški dan bo v **nedeljo, 8. decembra 2013**, ob

16.00 uri. Prijave in vplačila (35 EUR) zbiramo v tajništvu ČZS (Barbara Dimc, tel.: 01/729 61 00 ali e-naslov: barbara.dimc@czs.si). Čebelarji, ne zamudite edinstvene priložnosti in preživite nepozaben ČEBELARSKI DAN v POSTOJNSKI JAMI!

G. F. Taranov: Hrana in prehrana čebel

Prevod: Franc Prezelj
Partner graf
Grosuplje 2013
127 strani
ISBN 978-961-93264-4-2

Knjiga z izvirnim naslovom 'Korma i kormlenie pčel' je v ruskem jeziku izšla leta 1972 in je bila dopolnjena leta 1986. Leta 2006 so jo izdali v srbskem in hrvaškem jeziku, prevod pa je pripomogel k temu, da je knjiga izšla tudi v slovenskem jeziku in da je tako dostopnejša za slovenske čebelarje.

Prehrana čebelje družine in tehnologija krmljenja je bila že pred več kot petimi desetletji izjemno zanimiva tema tako za raziskovalce v čebelarstvu kot tudi za čebelarje praktike. S tem obsežnim in pomembnim področjem čebelarstva so se z veliko vnemo ukvarjali tudi ruski strokovnjaki s Čebelarskega inštituta v Ribnem, kjer je deloval avtor knjige o prehrani čebel, profesor in znanstvenik Georgij Filipovič Taranov. Nekaj njegovih povzetkov raziskav lahko najdemo v arhivu revije Apiacta, ki je na spletni strani www.apimondiafoundation.org.

V knjigi *Hrana in prehrana čebel* je na razumljiv način opisano, kako čebele nabirajo medicino, cvetni prah in mano, na kratko je opisana anatomska zgradba čebeljih prebavil, pojasnjeni pa so tudi načini predelave medicine v med. Ker sta med in cvetni prah najpomembnejša vira ogljikovih hidratov in beljakovin, ki so nujni za obstoj čebelje družine, ju avtor nazorno predstavi v poglavju 'Med in cvetni prah kot hrana čebel' ter v nadaljevanju opiše še način presnove pri čebeli. Sledi pomembno poglavje o oskrbi čebeljih družin s hrano, ki jo nabirajo v naravi, in z vodo. Opisane so predvsem osnovne potrebe družine po hranilnih snoveh, posebej pa še potrebe po hrani za zunanja opravila čebel, za vzrejo mladih čebel in za izločanje voska. Ker je ključna priprava čebel za glavne paše, avtor predlaga načine

priprave družin za pašno sezono, opiše vlogo zaloga hrane v gnezdu, svetuje primerne načine ravnanja z medenimi sati in s satjem s cvetnim prahom ter svetuje glede oskrbe družin z vodo. Poleg naravnih virov hrane je v naslednjem poglavju podrobno opisano še krmljenje družin s sladkorjem in z dodatki. Za območja, na katerih so viri cvetnega prahu nezadostni, opisuje rezultate raziskav o krmljenju čebel z različnimi beljakovinskimi dodatki (pri nas takšni dodatki niso dovoljeni). Nekaj besed je namenjenih tudi pridobivanju cvetnega prahu in opisu smukalnika. Posebno pozornost avtor namenja prehrani čebelje družine v obdobju prezimovanja. Za konec je na kratko opisana še tehnologija krmljenja, koliko časa nameniti krmljenju čebel in kakšne krmilnike pri tem uporabiti.

Knjiga G. F. Taranova je bogata zakladnica izsledkov raziskav o prehrani čebel vse od začetka 19. stoletja naprej. Žal je prevod knjige srbskih in hrvaških kolegov v slovenščino slab in nelektoriran. Pomanjkljivo so navedeni tudi avtorji raziskav, čeprav je to v izvirnem besedilu dosledno navedeno tako z avtorjem kot tudi z letnico izvajanja raziskave. Ker mi raziskovalna vnema ni dala miru, sem nekatere redke navedbe avtorjev skušala najti na spletu. Žal sem bila pri iskanju neuspešna, saj so objave ruskih kolegov raziskovalcev težko dostopne, poleg vsega pa je velika še jezikovna ovira, saj so redki viri zapisani v ruskem jeziku. Ob prebiranju prevoda knjige sem naletela tudi na nekaj pomanjkljivosti pri grafičnem in tabelarnem prikazu rezultatov – povedano drugače, gre za površen prevod prevoda.

Več desetletij trajajoče raziskave in izkušnje ruskih znanstvenikov in čebelarjev, ki jih je v knjigi na razumljiv način opisal G. F. Taranov, ponujajo bralcu čebelarju širok nabor razumevanja prehrane čebel in za tisti čas dajejo praktične rešitve za oskrbo čebeljih družin. Ob tem je ne nazadnje treba upoštevati tudi dejstvo, da so bile raziskave izvedene v Rusiji, kjer so geografske razmere za čebelarjenje drugačne kot pri nas. ■

Dr. Maja Smodiš Škerl

GSM TELEMETRIJA ČEBELNJAKA - čebelarska tehtnica

VEČ INFORMACIJ IN NAROČILO:

<http://www.cbeelarstvo-pikica.com/tehnica>
Danilo Bedek s.p., 041-652-913

KOMPLET "TELEMETRIJA ČEBELNJAKA"

- robustna kovinska merilna platforma s senzorji teže, temperature in vlage
- centralna mikroprocesorska elektronika z merilnim vezjem, GSM modemom, pomnilnikom za statistiko, uro, polnilnim vezjem itd. v alu. ohišju
- solarna celica 20W s pripadajočim kablom
- Izobil predplačniški paket (SIM kartica)
- GSM zunanja antena
- PC program in priključni kabli

CENA:
390 € + DDV

MOŽNOST PREIZKUSA DELOVANJA:

pošljite SMS na št.: 051-887-233

Čebelarjeva opravila v decembru

Franc Podrižnik – Kokarje, franjo.podriznik@gmail.com

Čebelnjaki počivajo v pričakovanju snežne odeje. Ponekod je zemlja z njo že odeta ali vsaj obdarjena s koristno zmrzaljo, ki uniči različne škodljive organizme in mikroorganizme. Ob tem se ne morem izogniti oktobrski invaziji pikapolonic. Te žuželke so sicer koristne, ker uničujejo škodljivce v sadovnjakih, če jih je preveč, pa jim postanejo sadovnjaki premajhni, zato si poiščejo hrano tudi v gozdovih. Najraje imajo listne in lubne ušice oziroma njihova jajčeca in mlade zarodnice. Posledica takšne invazije je lahko okrnjen razvoj ušic, povzročiteljev mane in gozdnega medenja. Mrzla zima je zato najpomembnejši naravni selektor tega pojava.

Tudi če je december še tako mrzel, lahko okoli božiča pričakujemo kratkotrajno odjugo. Če nam konec novembra ali v začetku decembra ni uspelo izvesti zimskega zatiranja varoj z oksalno kislino, lahko to storimo ob odjugi. Po novem letu, ko začnejo matice zalegati, se v čebeljih družinah povečajo potrebe po toploti, zato bom proti koncu decembra panje dobro zapazil. Na zadnji strani AŽ-panjev imam 4 cm debelo penasto gumo (panji nimajo vrat). Pod to vstavim 5–6 listov časopisnega papirja. V panjih, v katerih močne družine prezimujejo po celotnem panju, in to brez matične rešetke (navadno je gnezdo družine v mediščnem oddelku), je to edini ukrep. Če je družina nekoliko manj živalna (če torej zaseda manj kot pet ulic), jo stransko omejim s pregradnim izoliranim satom ali z desko. Na ta način prezimujejo družine v plodiščnih oddelkih trietažnega panja AŽ-mere, v 9-satnih AŽ-panjih in nekaterih zelo močnih 10-satnih AŽ-panjih. Družine v Grajševih

panjih oziroma v 11-satnih panjih prezimujem samo v plodišču. Mediščno satje v družinah, ki prezimujejo v plodišču, izločim v shrambo (če tega nisem storil že prej) in plodišče pokrijem z lesonitom, ki ga prav tako opažim s časopisnim papirjem. Pred časom, ko še nisem imel dovolj omar za shranjevanje satja, sem večino satja puščal v mediščih. Med plodišče in medišče sem vstavil temperaturno pregrado iz lesonita ali strešne tkanine (kot je npr. tyvek) ter jo na enem od vogalov odrezal, da so čebele lahko prehajale v medišče. Zaradi boljše zračnosti ne pripram žrel panjev. Pri panjih, ki imajo panjska vrata, odsvetujem dodatno paženje s penasto gumo. Boljši je časopisni papir, saj ga po potrebi lahko zamenjamo s suhim. Ob zaprtih vratih se namreč v penasti gumi nabira vlaga, in ker ta ne more izhlapeti, ji je izpostavljena tudi notranjost panja. Spomnimo se, da največji zimski sovražnik ni mraz, temveč sta to vlaga in prepih. Če že vstavimo penasto gumo, naj bo odprta vsaj ena od loputic panjskih vrat. Navadno je to spodnja. Nakladni panji imajo spodaj mrežasto podnico, tako da so zračni, zgoraj pa morajo biti dobro zapazeni, da iz njih ne uhaja toplota. V tako zračnem panju je satje suho in družina lepo prezimi, vendar za vzdrževanje toplote potrebuje večjo medeno zimsko zalogo kot v AŽ-panju.

Zima je čas za pripravo opreme in tudi za izdelavo panjev. Prav je, da čebelarji, ki panje izdelujemo sami, upoštevamo zakonitosti razvoja čebelje družine in jih izdelamo po njeni meri. Že Anton Janša je učil, da naj bo panj prilagodljiv tako fazam razvoja čebelje družine in njeni moči kot tudi razmeram v

Želim vam topel zimski počitek v smrekovem duplu! Upam, da se spomladi srečamo!

Enostaven testni vložek za stare AŽ-panje. Po odvzemu vložka spustimo zaporno letvico pod krilni vijak.

naravi (mraz/vročina). Glede na to naj bo torej panj prilagodljiv po velikosti ter zaščiten pred temperaturnimi spremembami. Janša je poudarjal tudi prilagodljivost in zamenljivost panjskih delov ter nujnost čim manjšega števila posegov v čebeljo družino. Novejši nakladni panji večino teh zahtev že izpolnjujejo, pri našem najpogostejšem AŽ-panju pa na tem področju še zaostajamo. Proizvajalci na sejnih še vedno ponujajo panje brez testnih vložkov za preverjanje odpada varoj. Te sicer lahko posebej dokupimo, ker pa jih moramo vstaviti v notranjost panja, je treba pri tem poseči v družine, tako da še enkrat več vzemirjamo čebele. Za izboljšanje so nekateri koraki že narejeni, nekatere smeri so tudi že nakazane, kljub temu pa je še precej (tržnih) priložnosti za spremembe oziroma funkcionalne posodobitve AŽ-panja.

Narava se je odela.

Za nekatere čebelarje ni pglavitni cilj pobiranje medu in drugih čebeljih pridelkov, temveč uživajo tudi ob spremljanju naravnega razvoja čebelje družine v različnih alternativnih panjskih sistemih. Nekatere izvedenke in tehnologija čebelarjenja se zelo približajo naravnemu domovanju in ritmu razvoja čebelje družine. V takšni biodinamiki se nakazujejo tudi možnosti za razvoj naravne odpornosti čebelje družine na različne bolezni in tegobe, ki tarejo sodobno čebelarstvo. Kako je s tem, bo pokazal čas. Sicer nisem zaprišežen privrženec različnih forumov, od časa do časa pa vendarle pogledam, ali je na njih kaj zanimivega. Nekaj idej v zvezi s tem lahko najdete tudi na: <http://novacebela.mojforum.si>.

Počasi se bliža konec leta in obisk treh dobrih mož. Svoje malhe in koše bodo napolnili z dobrinami in z njimi obdarili najbližje. Ponudimo jim domače dobrote iz čebeljega panja, primerne za vse generacije, od najmlajših do najstarejših. To je čas, ko čustva prevladajo in ko kupujemo z očmi, zato pripravimo za to priložnost lepo okrašena darila s sporočilno vrednostjo. Tako pripravljene medene pridelke, ki so za ta namen lahko tudi v manjši embalaži, bomo lahko ponudili po višji ceni. Še posebej, če bo vsak izdelek iz naših rok pospremljen z zgodbo o življenju naših ljubljenc in povezan z njihovo koristnostjo za naše okolje in za nas. Čebeljim pridelkom za zdaj še ne smemo pripisovati zdravil-

Pikapolonica je velik sovražnik ušic. V fazi ličinke jih uniči od 1000 do 2000, odrasla pa do 60 na dan.

nih lastnosti, lahko pa, če nanese beseda na zdravje in počutje, ozaveščamo ljudi o njihovih blagodejnih učinkih. Apiterapija v čebelarstvu ni nov pojem, vendar je kot vzporedna veja čebelarstva dejavnosti v zadnjem času v vzponu. Pred nami je zimsko obdobje, ko lahko poleg drugih čebelarstvih tem izpopolnimo tudi svoje znanje na tem področju. Vrednejši od gmotnih koristi je ugoden vpliv na naše zdravje. Tudi na podlagi svojih izkušenj menim, da čebelarji pridobljene čebele pridelke premalo uporabljamo za svoje zdravje.

Proti koncu tega meseca bomo potegnili črto pod letošnjo bilanco in ocenili, kako nam je bilo leto 2013 naklonjeno. Večje čebelarje, ki jim čebelarstvo reže kruh, čaka še trdo delo. Manjši čebelarji pa bomo morali finančnim izračunom dodati tudi naša pričakovanja v zvezi s čebelarstvom ter ovrednotiti naše duševno zadovoljstvo, sicer se nam računi ne bodo izšli in bomo razočarani. Ob takih trenutkih se spomnim besed društvenega kolega, ki je po več hudih operacijah, ko je njegovo življenje viselo na nitki, dejal nekako takole: »Odlučil sem se, da se bom začel ukvarjati s čebelarstvom, kajti s tem bom naravi in silam, ki bedijo nad nami, najlaže povrnil, kar mi je bilo podarjenega!«

Sam sem v čebelarstvo zašel po naključju, ga spoznal ob dobri spodbudi mentorja in ga ob poglobljenem spoznavanju čebeljega sveta, za kar gre zahvala tudi ČZS, vzljubil do te mere, da je to postal moj življenjski slog tako v letih, ko medi vsak štor, kot tudi v tistih manj radodarnih. Menim, da je enako tudi pri vas, zato pa smo čebelarji posebneži.

Ob koncu mojega letošnjega pisanja o čebelarstvu delu po mesecih bi se rad zahvalil uredniku, g. Borku in uredniškemu odboru Slovenskega čebelarja za zaupanje, usmeritve in nova spoznanja. Zahvala tudi čebelarjem, ki so se odzvali na moje članke. Mojemu nasledniku v letu 2014 pa želim veliko dobrih idej, hitrejši računalnik in čim manj tiskarskih škratov. V prihajajočem letu 2014 želim vsem obilo zdravja, zdravo kranjsko sivko in... naj medi! ■

Veterinarski nasveti za december

Suzana Skerbiš *, suzana.skerbis@vf.uni-lj.si

Zima je čas, ko narava in z njo tudi naše čebele počivajo ter si nabirajo moči, da bodo spomladi vzredile nove generacije. V tem mesecu bomo v čebeljih družinah izvedli zimsko zatiranje varoj, ki je po Operativnem programu zatiranja varoj za leto 2013 obvezno za vse čebelje družine v Sloveniji. Zatiranje izvedemo tedaj, ko v panjih ni več zalege. Letošnja dolga topla jesen bo vplivala tudi na to, da bodo matice zalegale še dolgo v jesen, s tem pa se bo v družinah povečevalo tudi število varoj. Zato čebelarjem priporočam, da po zimskem zatiranju odpad preverjajo na čim večjem številu družin. Odpad varoj na testnih vložkih naj preverjajo tri tedne po njihovem zatiranju. V družinah, v katerih je

število varoj pri zdravljenju večje od 100, bo potrebno dodatno zatiranje. Če po zatiranju odpade 100 varoj ali več, se glede nadaljnjih ukrepov posvetujte veterinarjem NVI, pristojnim za vaše območje.

Če vam čebelje družine odmrejo, o tem obvestite pristojno veterinarsko službo NVI, ki bo s kliničnim pregledom odmrlih družin ter z odvzemanjem vzorcev za laboratorijske preiskave izključila ali potrdila izbruh najnevarnejših boleznih čebel.

Zimski čas je tudi čas za prebiranje strokovne literature in čas, da se udeležimo kakega predavanja o zdravstvenem varstvu čebelje družine. Ob koncu naj vam zaželim blagoslovljene božične praznike, v novem letu pa predvsem zdravje tako vam kot vašim čebelicam, ki naj vam prinesejo obilo medu. ■

* dr. vet. med., Nacionalni veterinarski inštitut, Enota Nova Gorica, Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Katere vrste les za panje in satnike?

Vprašanje:

Katere vrste les je najprimernejši za izdelavo panjev in katere za izdelavo satnikov?

Čebelar iz Slovenije

Odgovarja Luka Demšar, s. p., izdelovalec panjev in satnikov

Za satnike je najprimernejši les lipa, in sicer zato, ker se ne cepi. Rečeno po domače: »Od lipa ne moremo dobiti špice.« Ker se satnikov pogosto dotikamo, je to pomemben podatek. Tudi pri zbijanju satnikov se lipov les redkeje cepi na mestu, na katerem gre žebelj ali sponka v letvico.

Za panje pa je najprimernejši smrekov les, ker ima najboljše toplotne in mehanske lastnosti. Najugodnejše je tudi razmerje med težo in trdnostjo, saj je to pri lipi problem (ker je zelo mehka).

Odgovarja Mizarstvo in čebelarstvo Kočet, Miroslav Kočet

Za izdelavo panjev je najprimernejši smrekov les, saj smreka ne trohni. Za satnike je mogoče uporabiti bodisi smrekov bodisi lipov les. Z lipovim lesom je lažje delati, saj je ta les zelo mehek in pri zbijanju z različnimi žeblički ali sponkami ne poka, njegova

slabost pa je, da se satniki iz lipovega lesa raje zvi-jajo kot tisti iz smrekovega lesa. Glede panjev pa je vse odvisno od tega, kako je panj narejen. Lepljen mora biti iz ožjih elementov, širokih približno 7 cm, tako da v lesu razbremenimo silnice, ki so sestavni del vsakega kosa, uporabljenega pri izdelavi panja. Pri nas dajemo prednost rogljičeni izdelavi vezi, saj je ta vez najprimernejša za sestavo panjev, ker so stranice povezane med seboj vzdolž celotne širine. Za lepljenje je treba uporabljati lepilo z oznako D4, ki pomeni, da je lepilo odporno proti vodi in vlagi. Čeprav vemo, kako naj bi bil panj narejen, nas pri izdelavi panja lahko kdaj tudi kaj prese- neti, saj delamo z živim materialom.

Odgovarja Zvone Ciglič, ZC-tehnik

Les za izdelavo panjev je načelno lahko kakršen koli, vendar gledamo na to, da je čim lažji in čim cenejši (smreka, lipa). Uporabljen les naj ne bo smolnat. Če je tak, potem smolike odstranimo. Za vse vrste lesa velja, da so bolj ali manj nestabilne glede dimenzij. Najboljši je naravno sušen les, še posebej če panji stojijo na prostem. Za izdelavo panjev uporabljamo kombinacijo smreka-lipa, za satnike pa najpogosteje lipo. Pazimo, da v lesu ni zajedavcev

in da ima lepo, naravno barvo. Za izdelavo omar za vgradnjo v prevozni čebelnjak pa uporabljamo kombinacijo panelnih plošč in smreke.

Odgovarja Čebelarstvo in medičarstvo Damjan Medved, s. p.

Pri panjih je zelo pomembna izbira pravega lesa, saj se posamezne vrste zaradi različnih lastnosti drugače odzivajo na vremenske razmere, ki so jim na prostem izpostavljene. Za zunanje dele panja je najboljši smrekov ali hojev les, za notranje dele pa je po mojih izkušnjah najboljša lipa (satniki, krmilniki), predvsem zaradi sprejemanja in oddajanja vlage.

Odgovarja Mizarstvo Krže, Frančišek Krže

Po mojih izkušnjah je za panje najprimernejši smrekov les (ne hojev). Satnike vedno izdelujemo iz lipovega lesa, ker se lepo obdeluje, nima prečnega lesa, ne vsebuje smole in ker so tenke letvice, izdelane iz tega lesa, kompaktnjše. Slaba stran lipe pa je, da se v bližini veje raje zvija.

Če iščete odgovor na kakršno koli vprašanje v povezavi s čebelarstvom, ga lahko pošljete na uredništvo Slovenskega čebelarja (marko.borko@czs.si), mi pa bomo nanj skušali poiskati odgovor.

Uredništvo

ČEBELARSKI TURIZEM

Čebelarski mojstri smo obiskali Ukrajino

Zanimivo. Nihče v avtobusu ni vedel, kam gremo, morda z izjemo voznikov, naša vodnica Olga pa je svojo »zvezo« poznala zgolj na videz, ker sta se videla na skypu. G. Prezelj, ki je moral, žal, ostati doma, je približno vedel, kam in kako, ko pa so ga po kraju potovanja spraševali interesenti za izlet, jim je odgovarjal: »V neznanu.« Čeprav so njegove besede pomenile eno, smo v drugi obliki dobili točno to – neznanu.

Ukrajina je velikanska, saj je po površini največja evropska država, če ne upoštevamo evropskega dela Rusije. Kilometri in kilometri ravne, rodovitne črne zemlje, na kateri bi, kot pravijo, lahko pridelali žita za vso Evropo. In raj tudi za čebele in čebelarje. Še posebej za druge, saj je znano, da je Ukrajina tretja največja pridelovalka medu. Vendar v najbolj zahodnem delu države, kjer smo se zadrževali, ne medi prav dosti, pravzaprav precej slabše kot pri nas. Zato je med za tamkajšnje čebelarje drugotnega pomena.

Vožnja skozi Madžarsko bi bila dolgočasna, a smo jo na srečo prespali, saj smo se od doma odpravili že popoldne. Strašili so nas, da bomo na meji z Ukrajino lahko čakali tudi do dvanajst ur. Carinik si je ogledal potne liste in prtljažni prostor avtobusa ter v njem našel dve steklenici ukrajinske vodke. Strogo je vprašal, čigavi sta. Moji seveda, kupljeni v Sloveniji in namenjeni za darila ljudem, s katerimi se bomo srečali, sem mu odgovorila. Ukrajinska vodka nazaj v Ukrajino? Malo noro, ni mu šlo v glavo, začel se je smejati, rekel nekaj takega kot »bjži«. In smo šli, v manj kot eni uri. Pa samo par sto metrov. Ura je bila pet zjutraj, ustavili smo se na parkirišču, skuhalo kavo, pojedli malico, še prej pa smo si z ukrajinsko vodko nazdravili ob srečnem vstopu v državo. Seveda ni bila za darilo!

Cilj našega obiska je bilo mesto Mukačevo, približno sto kilometrov oddaljeno od meje. Gospod Valerij Krečkovskij, naš ukrajinski spremljevalec, nas je že čakal ob vstopu v mesto. Odpeljal nas je naravnost do mestne hiše. Prvo presenečenje – pred mestno hišo so nas pričakali skoraj kraljevsko! Namestnik župana, prapor čebelarskega društva, čebelarji, ki jih bomo obiskali, predstavnik inštituta in nepozabno – v znak dobrodošlice in prijateljstva so nam ponudili čudovito lepo okrašen hlebec kruha in sol. Kar škoda ga je bilo načeti.

Potem smo imeli čas, da smo šli po nakupih ali si ogledali mesto, ki ima s približno 80.000 prebivalci kaj pokazati. Za številne je bila najzanimivejša tržnica. Med, povsod med. Glede na to, da je povprečna plača v državi približno 200 evrov, je pet evrov, kolikor je treba odšteti za kilogram medu, kar visoka cena. Pa ne samo to! Dobiti je bilo mogoče različne mešanice in proizvode čebel, ki jih mi sploh ne poznamo – čebele v alkoholu za čiščenje žil, ličinke voščene večje v alkoholu proti holesterolu ali ličinke troto, tudi

Prapor Čebelarskega društva Mukačevo in kruh za dobrodošlico

Foto: Dušan Žunko

SLOVENSKI ČEBELAR

CXV. LETNIK – LETO 2013

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped.

Ambrožič, Blaž:	11. slovenski čebelarški praznik v Lescah.....	253
Prepoznavnost čebelarskega turizma.....	XXXVI. državno tekmovanje mladih čebelarjev.....	255
Arih Korošec, Tanja:	Najboljše poslikave panjskih končnic.....	255
Certificiranje čebelarskega turizma in predstavitev na Apimondii.....	Varovanci VDC Črnomelj navdušeno čebelarijo.....	256
Atelšek, Ivan:	Prva seja Sveta za čebelarstvo.....	291
Prvo državno ocenjevanje medu.....	Kraški med pridobil evropsko zaščito.....	292
Auguštin, Vlado:	Novi čebelarški mojstri.....	293
Vzroki zimskih izgub čebeljih družin, na katere lahko vplivamo.....	Skrb za urejenost Čebelarskega centra Slovenije.....	299
Onesnažen vosek – problem številka dve v čebelarstvu.....	Podelitev diplom osmim čebelarskim mojstrom.....	309
Novice iz sveta.....	Najden in znova vgrajen temeljni kamen Čebelarskega centra Slovenije.....	328
Registracija sublimatorjev in hlapilnikov.....	Virtualni panj – poučen pripomoček!.....	374
Postavitev čebelnjaka.....	Odprtje čebelnjaka pri OŠ Dob.....	383
Novice iz sveta.....	Slovenski čebelar v celoti digitaliziran!.....	405
Novice iz sveta.....	Borko, Marko in Lidija Senič, Boštjan Noč, Tanja Arih Korošec, Peter Kozmus:	
Odslej hitrejša postavitve čebelnjaka.....	XLIII. mednarodni kongres Apimondia 2013 v Ukrajini (I. del).....	347
Oblikovanje narejenca.....	Božič, Janko:	
Novice iz sveta.....	Tonetu Fabjanu v slovo.....	113
Preprečevanje čebeljega ropa.....	Pesni in trsni sladkor ter ostanki pesticidov.....	125
Razprava o uporabi sonaravnih sredstev za zatiranje varoj.....	Strupenost hidroksimetilfurfurala za čebele.....	160
Prezimovanje čebeljih družin v medišču.....	Bukovec, Avgust:	
Novice iz sveta.....	Uvodnik.....	269
Zimsko zatiranje varoj z oksalno kislino.....	Čadež, Milan:	
Taljenje voska s sončnim talilnikom.....	Prvič naj ne bi bilo zadnjič.....	22
Bevk, Danilo:	Čebelarška zveza Slovenije:	
Vpliv kumafosa na medonosno čebelo (IV. del).....	Napoved razpisa iz Sklada za ohranitev kranjske čebele.....	2
Vpliv kumafosa na medonosno čebelo (V. del).....	Demšar, Luka in Miroslav Kočet, Zvone Ciglič, Damjan Medved, Francišek Krže:	
Blagotinšek, Jože:	Katere vrste les za panje in satnike?.....	399
V ČD Laško smo izgubili odličnega čebelarja.....	Dragovan, Bojan:	
Borko, Marko:	100 let Čebelarskega društva dr. Jožef Starc Metlika.....	56
V Sloveniji najdena prazgodovinska zobna zalivka iz čebeljega voska.....	Dular, Tina:	
Diplomsko delo o čebelarški terminologiji prejelo Prešernovo nagrado.....	Preizkusne tablice na čebelarških vozilih za prevoze čebel na pašo niso dovoljene.....	139
Rezultati fotonatečaja ČZS za leto 2012.....	Fajdiga, Vladimir:	
Predstavitev zmagovalcev natečajev.....	O roku uporabnosti pripravljene raztopine oksalne kisline.....	353
Novi najemnik čebelarške trgovine Čebelarna.....	Golmajer, Severin:	
ApiSlovenija 2013 v znamenju praznovanja 140. Obletnice.....	130 let Čebelarskega društva Radovljica.....	251
36. državni čebelarški posvet v okviru ApiSlovenije.....	Grad, Janez:	
62. občini zbor Čebelarške zveze Slovenije.....	Priložnostne poštne znamke – čmrliji.....	289
Novi čebelnjak POŠ Socka s panjskim pročeljem iz natečaja.....		

Gregorc, Aleš in Nacionalni veterinarski inštitut:
Kakšen sublimator naj uporabim in kako?325

Gregori, Janez:
Sajenje in podiranje medovitega drevja 55
AŽ – panj na toplo stavbo? 139
Prof. dr. Jože Rihar: Vzrejajmo boljše čebele
(četrt, dopolnjena izdaja) 166

Gril, August:
Ali 2,43 evra res ni nič?366

Grošelj, Franc:
Komisija za apiterapijo pri Čebelarji zvezi Slovenije 12
Apiterapevtski čebelnjak – na kaj moramo biti pozorni
pri gradnji? 49
Apiterapevtski čebelnjak – na kaj moramo biti pozorni
pri gradnji? (II. del)..... 91

Grošelj, Franc:
Čebelarstvo društvo Litija in »Čebelarstva pravda« 142
Ajda – za čebelarje pozabljena, a pomembna
rastlina! 247
Apiterapija tudi v Zasavju 369

Gumzej, Andreja:
Znova zasejali ajdo za čebeljo pašo 249

Holzbauer, Dušan:
Čebelar prof. dr. Jurij Senegačnik – devetdesetletnik 141

Jamnikar Ciglencečki, Urška in Ivan Toplak:
Genetska raznolikost virusov akutne paralize čebel
(ABPV) na območju Slovenije 389

Janžek, Franc:
90 let ČD Rogaška Slatina 403

Jelen, Filip:
1. regionalno tekmovanje mladih čebelarjev na Koroškem 144

Jenčič, Vlasta in Metka Pislak Ocepek
Mnenje o prisotnosti hidroksimetilfurfurala v krmi 127

Jenko – Rogelj, Mira:
Griza – vzrok zimskih izgub čebeljih družin 54

Jurič, Alenka:
Povzetek Operativnega programa zatiranja varoj
za leto 2013 242
Veterinarski nasveti za november 362
Z enotnim zatiranjem varoj skrbimo za zdravje čebel
in varno hrano 362

Justinek, Jure:
Invazivne medovite rastline – priložnost ali
dvorezen meč? 14
Ureditev čebelarstva učne poti v okolici ČZS 38
Neugodne vremenske razmere in njihov vpliv
na medenje 55
Stanje pašnih redov 66
Stanje pašnih redov 259

Kac, Danilo:
Čarobni svet šmihelskih čebel 58

Kafel, Zlatko:
Spremembe in dopolnitve Pravilnika o označevanju
čebeljakov in stojšč 297

Kajfež Bogataj, Lučka:
Uvodnik 229

Kandolf Borovšak, Andreja:
Uvodnik 37
Ali je ves med enak? 84
Kumafos v satnicah 181
Točenje medu 199
Poročilo o rezultatih interne kontrole medu v letu 2012 233
Označevanje vrste medu 354

Kandolf Borovšak, Andreja in Nataša Lilek:
Kumafos v satnicah in HMF v pogačah 126

Kandolf Borovšak, Andreja in Tanja Magdič:
Zagotavljanje sledljivosti je pogoj za dajanje čebeljih
pridelkov v promet 393

Kavčič, Alojz:
Obisk čebelarjev iz Španije 290

Kepe, Evgen:
Temperature v čebelji zimski gruč 388

Kladnik, Bine:
Domžalski čebelarji na strokovni ekurziji 208

Knez, Olga:
Društvo slovenskih čebelarjev Trst 368

Kokelj, Stane:
Ambrozevo srečanje čebelarjev Čebelarstva zveze
Slovenske Konjice 59

Korošec, Mojca:
Slovenski ekološki med znova uspešen na mednarodnem
ocenjevanju BioMiel 2012 143

Koštomaž, Matija:
Osnovna odбира v vzrejalšču čebeljih matic Medokošt 201

Kozinc, Brane:
Kolikšna je prava velikost celic za kranjsko sivko? 81
Zakaj, kako in kdaj menjam matice? 130

Kozmus, Peter:
Menjava čebeljih matic v letu 2013 in ohranjanje kranjic 162
Problematika čebelarstva v Evropski uniji 274
Ukrep menjava čebeljih matic v letu 2013 317

Koželj, Anton in Andrej Šalehar:
Slika dr. Augusta Pollmanna 21
Novo v digitalni knjižnici Slovenije – slovenska čebelarstva
čtiva 133

Križaj, Damijan:
Preprosto obvladovanje rojenja 131

Lebar, Marija:
Franc Lesjak – verjetno najstarejši čebelar v Evropi 406

Lešnik, Vida:
Čebelje družine v aprilu 138

Likar, Urša:
Mobilna platforma »eČebelar« 215

Lilek, Nataša:
Sklad za ohranitev kranjske čebele v letu 2013 tudi
z medovitimi rastlinami 2
Primerjava osmukalnikov za pridobivanje cvetnega prahu 10
Umiranje čebel – znak za ukrepanje! 38
Vabljeni na problemsko konferenco »Umiranje čebel,
signal za ukrepanje!« 80
Odpрте učne poti 194
Problemska konferenca: »Umiranje čebel – znak
za ukrepanje!« 213
Uvodnik 341
Slovenski med registriran tudi v Evropski uniji 383

Litrop, Igor:

Strokovna ekskurzija ČD »Peter Dajko«	
Gornja Radgona.....	172
Sodelovanje ČD »Peter Dajko« Gornja Radgona pri Simbiozi 2012.....	292

Madunič, Jadranka:

Hojev med – kakovostna znamka Slovenije.....	405
--	-----

Magdič, Tanja:

En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev.....	23
Dan čebelarstva turizma.....	24
Čebelarstvo in obveznost vodenja knjig.....	64
Spletna stran, ki prodaja.....	89
»Tradicionalni slovenski zajtrk« in »Sejemo avtohtona slovenska semena«.....	180
Kakovost ali cena?.....	272
Novi izračun pavšalne ocene dohodka na panj bo nižji.....	296

Matavž, Lidija:

Preventivni ukrepi v zimskem obdobju.....	18
Jesensko zdravljenje čebel z varozo.....	324

Medved, Maks:

Moje izkušnje s setvijo facelije.....	245
---------------------------------------	-----

Meglič, Milan:

Vlado Pušnik: Čebelarški priručnik za začetnike.....	283
--	-----

Nikoloski, Trajče:

Tradicionalna strokovna ekskurzija.....	21
---	----

Noč, Boštjan:

Povzetek razprav problemske konference o zdravju čebeljih družin.....	25
Uvodnik.....	117
Ali 2,43 evra res ni nič?.....	307
V treh letih zbrali več kot 38.700 evrov in postavili 18 učnih čebelnjakov!.....	342
Uvodnik.....	381

Noč, Boštjan in Tanja Magdič:

Srbski čebelarji kopirali kozarec za Slovenski med!.....	298
--	-----

Novak, Jožef:

Preizkusi učinkovitosti štirih akaricidov.....	47
--	----

OČD Medvode:

Mineva leto dni od smrti Alojzija Bukovška st.	227
---	-----

Ogrinc, Ivan:

Kako sem očistil vosek in izkoreninil poapnelo zalego.....	165
--	-----

Papež, Marjan:

Po avstrijskem Koroškem v Svet čebel Bründl.....	102
Mogoče pa bo!.....	173

Pavlič, Jože:

Čmrlji – najbolj ogrožene koristne žuželke.....	358
---	-----

Petkovič, Veljo:

Tudi čebelice so rade na toplem.....	103
--------------------------------------	-----

Pezdirc, Nada:

Tudi za nas je posijalo sonce.....	102
------------------------------------	-----

Pivec, Milena:

Gregor Pivec: Filip Terč, začetnik moderne apiterapije.....	133
---	-----

Planinc, Ivo:

Čebelje družine v juniju.....	207
-------------------------------	-----

Pluž, Stane:

Bo prvo državno ocenjevanje medu res prvo?.....	100
Čebelarški raziskovalno-izobraževalni center Univerze Guelph v Ontariu.....	364

Podrižnik, Franc:

Čebelarjeva opravila v januarju.....	15
Čebelarjeva opravila v februarju.....	51
Čebelarjeva opravila v marcu.....	96
Čebelarjeva opravila v aprilu.....	135
Čebelarjeva opravila v maju.....	167
Čebelarjeva opravila v juniju.....	203
Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu.....	239
Čebelarjeva opravila v septembru.....	284
Čebelarjeva opravila v oktobru.....	322
Čebelarjeva opravila v novembru.....	359
Čebelarjeva opravila v decembru.....	397

Potokar, Jana:

Uvodnik.....	193
--------------	-----

Praper, Pavel:

Čebelarstva zbirka Galob v Mežici.....	57
--	----

Prosen Verbič, Nadja:

Dom čebelarjev v novi podobi.....	254
-----------------------------------	-----

Puckmeister, Jani:

Čebelarstva Ambroževa sveta maša v Preboldu.....	23
Stalna čebelarstva razstava v Ekomuzeju Žalec.....	208

Pučko, Barbara:

GSM telemetrija čebelnjaka – čebelarstva tehtnica.....	238
--	-----

Prah, Maksimiljan:

Čebelarstva učna pot medovitih rastlin.....	143
---	-----

Rodman, Aleš:

Uvodnik.....	305
--------------	-----

Ruparčič Polončič, Helena:

Zanimivo in prijetno sodelovanje čebelarjev z likovniki.....	21
--	----

Sabolič, Miljenko:

Možnost zatiranja varoj z omejevanjem zalege.....	123
---	-----

Samec, Tomaž:

Svetovanje v hladnih dneh.....	30
Delo terenskih svetovalcev v prvih mesecih leta.....	68
Izvajanje osnovne odbire.....	149
Ali izvajamo osnovno odbiro v svojem čebelarstvu?.....	182
Pridobivanje propolisa.....	197
Strokovna razprava o vzreji matic.....	211
Strokovna razprava o osnovni odbiri v čebelarstvu.....	212
Svetovanje čebelarjev na terenu in izvajanje osnovne odbire.....	221
Delo čebelarja v poletnih mesecih.....	260
Delo pri čebelah in jesenska pomoč terenskih svetovalcev pri opravilih.....	299
Oskrba čebel in svetovanje v jesensko-zimskem obdobju.....	333
Osebna svetovanja pri čebelarjih.....	375
Čebelarji na sejmu Narava in zdravje.....	407
Svetovanje čebelarjem na terenu (I. del).....	414

Schuller, Danica:

Čebelarji predstavljajo svojo dejavnost.....	22
--	----

Senič, Lidija:

Uvodnik.....	157
Delovni sestanek z ministrom za kmetijstvo in okolje.....	178
Dan čebelarjev na sejmu AGRA.....	327
Status quo ali napredek pri delu čebelarstva krožkov?.....	343

**Senič, Lidija in Andreja Kandolf Borovšak,
Nataša Lilek, Tanja Magdič:**

XLIII. mednarodni kongres Apimondia 2013 v Ukrajini
(II. del).....384

Simšič, Marta:

Čebelice58

Sivec, Marija:

Novi čebelarji mojstri – kaj smo pa mi?366

Čebelarji mojstri smo obiskali Ukrajino.....400

Skerbiš, Suzana:

Za dober spomladanski razvoj čebelje družine
je pomembna zadostna zaloga kakovostne hrane.....98

Huda gniloba čebelje zalege.....171

Veterinarski nasveti za december399

Sladič, Vida:

Čebelarji izlet na Koroško212

Smodiš Škerl, Maja:

Čebelji fitnes – vplivi krmjenja na čebelje družine
(II. del).....6

Čebelji fitnes – vplivi krmjenja na čebelje družine
(III. del).....42

Čebelji fitnes – vplivi krmjenja na čebelje družine
(IV. del).....87

Čebelji fitnes – vplivi krmjenja na čebelje družine
(V. del).....195

Čebelji fitnes – vplivi krmjenja na čebelje družine
(VI. del).....316

G. F. Taranov: Hrana in prehrana čebel.....396

Smrdelj, Andreja:

Slovenska ekipa šesta na Mednarodnem srečanju mladih
čebelarjev288

Soklič, Mateja:

Nova doktorica na področju čebelarstva dr. Lucija
Žvokelj.....291

Šalehar, Andrej:

Zbornik: Georg/Jurij Jonke, črmošnjiški župnik
in kranjski čebelar.....93

Povzetki in sklepi simpozija o Juriju Jonkeju.....250

Prvo v slovenščini tiskano poročilo o čebelarstvu.....326

Šivic, Franc:

Novice iz sveta11

Izgubljeni čebelji raj19

Novice iz sveta45

Peter Kapš, dr. med.: zdravljenje s čebeljimi pridelki.....50

Novice iz sveta90

Novice iz sveta128

140 let slovenske čebelarje organizacije.....120

Blagodejen zrak iz čebeljih panjev132

Novice iz sveta162

Novice iz sveta199

Novice iz sveta236

Po Koroškem, po Kranjskem že ajda zori...246

Novice iz sveta280

Novice iz sveta318

Novice iz sveta356

Novice iz sveta394

Škof, Martina:

Veterinarski nasveti za julij in avgust242

Škrj, Milan:

Izdelava vložka za preverjanje števila varoj v panju.....282

Šmerc, Franc:

Odprtje medovitega vrta pri PŠ Šentrupert nad Laškim342

Šmon, Danijel:

Roj na dlani329

Štefančič, Boštjan:

Uvodnik77

Tasič, Jure:

Čebelnjak krožka pri OŠ Mislinja.....329

Tomec, Anton:

Uvodnik1

Kandidat za najprostovoljca leta 2012.....145

Toplak, Ivan:

Doktorica čebelarstva Urška Jamnikar Ciglencečki.....367

Tratnjek, Jožica in Jožef:

Ometenci, ključ za pridobivanje novih mladih
in zdravih družin164

**Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo
rastlin:**

Hidroksimetilfurfural in krmni proizvodi za čebele161

Urh, Milena:

Ivan Esenko: Čebele357

Vedlin, Tatjana:

Janko Pislak (1934–2013)418

Vencelj, Janez:

Obravnava predlogov za prejemnike odlikovanj
A.J. I. stopnje145

Veselič, Živan, Rok Pisek in Jure Justinek:

O novem katastrofu.....276

Virjent, Štefan:

Čebelar se ne bom odrekel niti, ko bom star 100 let60

Vogrinčič, Karl:

Spomin na dr. Filipa Terča.....173

Vraničar Novak, Anita:

Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.: za september.....287

Zatler, Romana:

Vrt medovitih rastlin v Zgornjih Hočah307

Zoran, Tilka:

Adrenalinsko ogrebanje roja.....290

Zupanc, Milan:

Uničenje varoj s sublimacijo320

Žakelj, Tone:

Novice iz sveta280

Novice iz sveta356

Žerdin, Jože:

Novi učni čebelnjak ob osnovni šoli Bakovci231

Židan, Dejan:

Mag. Židan o Tradicionalnem slovenskem zajtrku.....24

Žnidaršič, Anton:

Čebelarji iz Loške doline razvili svoj prapor328

Žunkovič, Jožef:

Invazivne medovite rastline – priložnost ali dvorezen meč ...99

v alkoholu, proteini, ki pomagajo neplodnim parom. Kdo ve, morda pa res.

Popoldne smo si šli ogledat mestni grad Palanok. Stavba je postavljena na ostanku vulkana iz pradavnine in je bila, kot smo izvedeli, skoraj enako neuničljiva. Ker je bila pokrajina, imenovana Zakarpatska oblast (celotna država je razdeljena na oblasti), v zgodovini zanimiva tako za Turke in Habsburžane kot tudi za Madžare, Ruse ali Slovake in še za koga drugega, sta se spreminjala tudi lastništvo in namembnost gradu. Neosvojljiva utrdba (pred 20.000 napadalci jo je dve leti branilo dva tisoč ljudi, potem pa je padla zaradi izdaje) z dva metra debelimi zidovi je bila od svojega nastanka že vse – vojašnica, zapor, šola z internatom ..., zdaj pa so v njej muzejske zbirke.

Naslednji dan je bil naporen. Zjutraj nas je pričakala gospa Alla, sicer diplomirana biologinja, zaposlena na mukačevskem inštitutu za čebelarstvo. Gospa čebelarji s stotimi čebeljimi družinami in je ena od gonilnih sil pri selekciji karpatske čebele. To čebelo obravnavajo kot kranjico, ekotip *carpatica*, in jo delijo na štiri linije; ona je odgovorna za linijo *Synevir*. Pri določanju linij ne uporabljajo kubitalnega indeksa s tremi točkami kot pri nas, temveč na krilih zaznamujejo 19 točk, na podlagi katerih določijo, kateri liniji pripada.

Vsaka linija je izolirana od preostalega okolja in drugih linij, saj to zaradi širnih gozdnih prostranstev in redko poseljenih dolin z majhnim številom čebelarjev (večino leta so pašne razmere tam slabe) v Karpatih ni nikakršen problem. Inštitut zalaga čebelarje na teh območjih z genskim materialom, čebelarji pa na inštitut sporočajo povratne informacije in pošiljajo vzorce, da lahko znanstveniki nadaljujejo svoje delo.

Vzrejna postaja za tip *Sinevir* nekje v karpatskih gozdovih je bila pravo razodetje. Kot bi se znašla nekje na domačem terenu. Lepo urejena okolica, urejeni plemenilčki, panji in poslovni prostori, kakršnih se ne bi branil noben evropski inštitut. Glede na to, da jim država finančno niti malo ne pomaga in da so vse, kar imajo, zgradili zgolj s sredstvi od prodaje matic, je

Foto: Dušan Žuniko

Spomenik karpatski čebeli

to lep uspeh. Na leto vzredijo nekaj tisoč matic in jih po dobri ceni 8 do 10 evrov tudi uspešno prodajajo.

Ogled vzrejne postaje pa me vendarle ni toliko navdušil, kot je bil zanimiv pogovor na avtobusu. Mimogrede, ceste z izjemo glavne so prava katastrofa. Ne vem, kako jim uspe, da imajo vsakih nekaj metrov luknje! Niso velike, od 30 do 60 cm v premeru, so pa zato globoke tudi 10 cm. Vožnjo po taki cesti je gotovo treba videti in doživeti! Spraševali smo o vsem, kar nas je zanimalo o njihovem čebelarstvu, njihovi odgovori pa so nas presenečali.

V mestu Mukačevo je 56 čebelarjev, ki vsako leto izvozijo 2000 čebeljih družin. Sestavljene so tako kot pri nas: s tremi do štirimi sati zalege in enim medenim satom, cena pa je 50 evrov. Pri selekciji posamezne linije so zelo previdni. Vsako od štirih linij nadzoruje en uslužbenec inštituta, pri vsaki liniji pa še posebej skrbijo, da se ne sparijo troti in matice, ki so v sorodu. Material za vzrejo novih matic razdelijo samo izbranim, preverjenim čebelarjem, plemenilna postaja s troti pa je skupna, za vsako linijo posebej. Apiterapija je pri njih šele v povojih, kljub temu pa je že mogoče opaziti interes porabnikov za to dejavnost. Večino družin prodajo v Sibirijo, matice pa prodajajo po vsej Ukrajini, Rusiji in tudi drugod. Posamezen čebelar v Zakarpatski oblasti, ki ima čebele na stalnem stojišču, na leto pridelal le približno 10 kg medu na panj, zato večina

Foto: Dušan Žuniko

Skupinska slika na vzrejevališču Sinevir

Foto: Dušan Žunko

»Kam gremo,« vpraša Olga. »Ne povem,« odgovori Valerij. »Če bom povedal malo, bom povedal vse!« V vrtu sredi mesta, levo in desno so hiše in vrtovi, pa se nihče ne pritožuje.

čebelarjev nareja nove družine za prodajo ali pa sodeluje z inštitutom pri vzreji matic ipd. Izvedeli smo tudi, da v Zakarpatski oblasti ni čebelarja, ki bi čebelaril z manj kot 30 družinami, in da jih večina čebelarji s približno stotimi družinami, nekateri pa tudi z več sto. Tisto malo medu, ki ga pridelajo, je včasih akacijevga, po navadi pa je to cvetlični ali gozdni med. Na njihovem območju ne živijo medvedi, proti nosemi ne uporabljajo drugih zdravil kot pelinovo tinkturo, kadar se pojavi huda gniloba, pa z njo opravijo približno tako kot mi. Vendar se v zadnjih 15 letih v Zakarpatski oblasti ta bolezen na srečo ni pojavila.

V začetku smo spraševali o Ukrajini, ko pa smo ugotovili, da ima samo Zakarpatska oblast tri milijone prebivalcev in nekaj tisoč čebelarjev, ki čebelarijo s 50.000 čebeljimi družinami, smo se omejili samo na ta del države.

Popoldne smo obiskali Allinega sodelavca g. Viktorja Pappa, čebelarja z 850 družinami. Na projekcijskem platnu smo si ogledali njegov način čebelarjenja ter prevoze in vse probleme, ki so posledica gorskih makadamskih cest – navsezadnje smo bili

Foto: Dušan Žunko

Ideja za pripravo sladkorne raztopine na terenu

na obrobju Karpatov –, potem pa nas je peljal še na ogled svojih dveh stojišč. Bilo je kaj videti in slišati.

G. Papp uporablja sate z mero 18 x 46 cm, to pa je polovica botsunadija. Družino prezimi v treh etažah in glede na to, da je podnebje podobno našemu, posamezna opravila pri čebelah sovpadajo z opravili pri nas. Sredi marca samo preverja, ali ima družina matico, sredi aprila pa imajo njegove družine že eno naklado zalege. Vsakih deset dni odvzame tri sate zalege in doda tri sate. Čebele dosežejo vrhunec razvoja ob cvetenju repice.

Pred akacijevo pašo premesti matico v spodnjo naklado, doda dva sata zalege, satnice in satje, nad matično rešetko naloži zalego, na vrh medeno satje, v četrto naklado pa med. Sredi akacijeve paše doda še eno plodiščno naklado, preostalo je medišče. Panji so v zabojnkih, ki jih prevažna s traktorjem.

Pred akacijevo pašo v panj vloži pet ali šest satnic, odvisno od moči družine. Rabljene satnike zavže. Vse medeno satje pripelje domov in ga iztoči. Uporablja točilo na 36 satov. Za zimsko zalogo porabi približno 10 kg sladkorja na panj.

Največ naših vprašanj se je nanašalo na zdravljene varoze. Tudi pri njih poznamo timol in oksalno kislino, ki ju nekateri celo uporabljajo, kljub temu pa jih večina varoje še vedno zatira s amitrazom. V zvezi s tem smo gostiteljem zastavili vrsto vprašanj – od ostankov v medu do rezistence. Strokovnjak, ki prav zdaj dela magisterij iz čebelarstva, je samo skomignil z rameni. Amitraz uporabljajo takrat, kadar v panjih ni več medu. Določen del starejšega satja bodo spomladi skupaj z družinami poslali v Sibirijo, sicer pa čebelarji vsako leto zamenjajo vsaj tretjino satja. Že dvajset let uporabljajo enak odmerek zdravila. Zatiranje varoj izvajajo trikrat: na vsake štiri dni poleti in enkrat sredi oktobra, nato pa izvajajo še zimsko zatiranje z oksalno kislino, kot ga poznamo tudi pri nas. Glede na to, koliko družin izvozijo v Sibirijo, se pri njih vosek hitro obrača. Veliki čebelarji iz Sibirije namreč kupijo čebele v Ukrajini, z njimi potujejo po različnih pašah,

Foto: Dušan Žunko

Ideja za krmljenje plemenilčkov

tako da povprečna družina nabere po 100 kg medu, po zadnjem točenju pa jih pustijo odmreti. Za sibske čebelarje je namreč ceneje, če vsako leto kupijo nove čebele, kot da bi jih krmili in ohranjali pri življenju vso dolgotrajno zimo.

Zadnji dan našega izleta po Ukrajini je bil namenjen ogledu medarne in degustaciji lokalnih vrst medu in pijač. Podrobno smo se seznanili tudi s pripravo na tržnici videlih pripravkov iz čebel, ličink voščne vešče in trotov, namočenih v alkohol, ter z njihovo uporabo. Potem nas je naš vodnik Valerij povabil še na svoj dom, da bi si ogledali njegovo čebelarstvo. Tam smo spoznali še gospoda Viktorja Vasiljeviča, starosto ukrajinskih čebelarjev in avtorja več knjig o čebelah. Nekaj nam jih je tudi podaril.

Popoldne pa še zadnji ogled. Blizu Mukačevega živi dr. Hajdar, čebelar, ki je bil do lanskega poletja direktor čebelarskega inštituta in ki je še vedno gonilna sila selekcije karpatske čebele. Ukvarjal se je s tipi čebel (več matic), ne z linijami (ena matica). Bili smo že utrujeni od vsega novega, zato nismo več pozorno sledili njegovim besedam, kljub temu pa mi je uspelo preračunati, da je mož delu s selekcijo čebel namenil polnih 35 let.

V nedeljo smo se med vračanjem v domovino ustavili še nekje na Madžarskem. Naš kolega, čebelar Štefan Kovač nam je predstavil še enega madžarskega čebelarja. Ogled njegovega čebelarstva se mi je zdel kot »odlična sladica po dobrem, obilnem kosilu«. Visvady Otvila ima zabojnike, ki so pravzaprav nekakšne omare s štirimi izvlecljivimi predali oz. kasetami z 11 polovičnimi DB-sati, tako da jih lahko postavi na toplo ali na hladno stavbo. Zabojnike prevaža s traktorjem. Kadar čebele krmi, na stojšče pripelje kotel iz nerjaveče pločevine, pod njim zakuri in v njem segreje vodo, da se sladkor hitreje raztopi. Potem uporabi črpalko na agregat in ročko, podobno tisti za bencin, in na hitro nakrmi čebele.

Foto: Dušan Žunko

Omare s kasetami v zabojniku

Toliko novega, pa letos ne prvič. Lani smo bili v Romuniji, predlani v Bolgariji, pa v Italiji, Avstriji, Nemčiji, Srbiji, Bosni, Madžarski ... Ni, da nismo videli. Jaz temu rečem širjenje obzorij – ko vse to vidiš in tudi kritično spremljaš, nisi več prepričan, da si »dasa«. Tehnologija, tuje znanje in izkušnje te presenetijo na vsakem koraku in potem vidiš, kako zelo si v glavi omejen s svojim »prav« in koliko vsega se je še mogoče naučiti. Zanimivo, da te najbolj presenetijo tam, kjer najmanj pričakuješ. Zaveš se, da velja rek »Več kot vem, manj vem«, in ob tem postaneš ponižen. Kapo dol!

Marija Sivec,
predsednica kluba čebelarskih mojstrov Slovenije

OBLETNICE

90 let ČD Rogaška Slatina

Septembra 2013 smo čebelarji ČD Rogaška Slatina praznovali 90-letnico delovanja našega društva. Slovesnost ob tej priložnosti je potekala v Kulturnem centru v Rogaški Slatini, udeležili pa so se je vsi člani ČD in predstavniki sosednjih ČD Rogatec, Podčetrtek, Šmarje pri Jelšah ter večje število čebelarjev iz pobratenega čebelarskega društva Turnišče pri Ptujju, prav tako pa tudi župan občine Rogaška Slatina g. Branko Kidrič in predsednik ČZS g. Boštjan Noč. V predverju Kulturnega doma smo čebelarji

ob tem dogodku pripravili čebelarsko razstavo, ki je bila odprta dva dni, za vse krajanje pa tudi brezplačen ogled filma »Več kot med«.

Po pripovedovanjih naj bi nekakšno združenje čebelarjev v našem kraju delovalo že neposredno po prvi svetovni vojni. Ker je prvi ohranjeni zapisnik občnega zbora nastal decembra leta 1923, smo to leto vzeli za ustanovno leto društva in ga zapisali tudi na naš prapor. Tega občnega zbora naj bi se bilo udeležilo devet čebelarjev, za katere mislimo, da so tudi usta-

Foto: Franc Janžek

Foto: Franc Janžek

novitelji društva. Prvi predsednik društva je bil g. Alojz Muršič. Že v naslednjih letih se je število članov občutno povečalo, in to na več kot 30. V prvih letih je bila osrednja dejavnost društva namenjena izobraževanju ter skupnemu nakupu opreme, orodja in panjev. Po ohranjenih zapisih je društvo leta 1927 kupilo prvi AŽ-panj, z njim pa so se potem učili čebelariti vsi čebelarji, ki so dotlej uporabljali kranjiče.

Med drugo svetovno vojno društvo ni bilo dejavno. Zadnji tajnik pred vojno g. Tone Kurbus, ki je bil sicer učitelj v Rogaški Slatini, je skril vso dokumentacijo društva in nam tako ohranil vse zapisnike občnih zborov. Takoj po vojni, leta 1946, je zbral čebelarje in obnovil delo društva. Takrat se je zbralo sedem čebelarjev. Članstvo se je potem hitro povečevalo. Vrhunec je doseglo v obdobju od leta 1960 do 1980, ko je bilo vanj včlanjenih več kot 60 čebelarjev. Po prvem množičnejšem pojavu varoze pa se je začelo število čebelarjev hitro zmanjševati, tako da so ostali le najvztrajnejši. Od takrat ima društvo od 30 do 40 članov.

V tem obdobju je društvo, ki ga je kar 18 let vodil g. Franc Janžek, skrbelo predvsem za izobraževanje in druženje, skupen nakup sladkorja za zimsko zalogo, za organizacijo izletov in srečevanja čebelarjev pri čebelnjakih. V okviru društva je deloval tudi čebelarski krožek. Tega je najprej vodil g. Martin Tovornik, pozneje pa g. Silvo Posl. Za svoje prizadevno delo v društvu je g. Janžek leta 1994 kot njegov prvi član prejel priznanje Antona Janše I. stopnje, tako da je bil vse do letos tudi edini nosilec tega priznanja.

Po letu 1990 so vodilno vlogo v društvu prevzeli mlajši čebelarji, ki so z novimi idejami obogatili društveno delo. Tako je bilo v kraju postavljenih več čebelarskih razstav, vsako leto so pripravili po dve ali tri predavanja, za nekaj let je bil znova obujen tudi čebelarski krožek. Ob pripravi razstav so potekala tudi strokovna predavanja, ki jih je vodil g. Franc Šivic. Še posebej pomembno za to obdobje pa je, da se je pri vseh članih društva začelo organizirano, enotno zatiiranje varoj.

Po več letih prizadevanj je Občina Rogaška Slatina društvu priskrbelo tudi prostore, v katerih pote-

kajo sestanki članov in v katerih je shranjen društveni arhiv. Ob praznovanju 80-letnice, leta 2003, je društvo izdalo bilten z naslovom »Čebelarsko društvo Rogaška Slatina 1923–2003«, ki ga je uredil g. Franc Branko Janžek. V njem je predstavljeno delo društva od začetkov do leta 2003. Bilten med drugim vsebuje tudi fotografije čebelnjakov članov društva in zapise nekaterih starejših članov o njihovih izkušnjah. Tega leta smo razvili tudi društveni prapor, na katerega smo zelo ponosni.

To so bila tudi leta, ko smo vzpostavili tesno sodelovanje s člani ČD Turnišče pri Ptujju. Srečujemo se vsako leto, enkrat v Rogaški Slatini, drugič na Ptujju, pa tudi na skupnih izletih in predavanjih. Leta 2010 smo to sodelovanje še utrdili s slovesnim podpisom pobratenja med društvoma.

V zadnjih letih v društvu najbolj poudarjamo pomembnost nenehnega izobraževanja. Vsako leto pripravimo dve ali tri predavanja in več delavnic na terenu. Za praznik sv. Ambroža vsako leto pripravimo slovesno zahvalno mašo v farni cerkvi sv. Križa. Na predlog g. Branka Padjana na občnem zboru že nekaj let podeljujemo prehodni pokal najbolj prizadevnemu članu. Prvi nosilec tega pokala je bil prav g. Padjan.

Društvo je leta 2010 prejelo občinsko priznanje, ob letošnji 90-letnici pa še priznanje Antona Janše I. stopnje. V slovesnem nagovoru ob tem jubileju je predsednica društva ga. Liljana Vostner med drugim dejala: »Takšna je bila preteklost. V prihodnjih letih, v bodočnosti, si želimo svoje društvo okrepiti z mladimi čebelarji. V občini je tudi nekaj območij, na katerih ni nobenega čebelarja. Naš cilj je zapolniti tudi to praznino. Obudili bi radi tudi delovanje čebelarskega krožka. Še več poudarka moramo dati pridobivanju znanja, saj se zavedamo, da so le dobro izobraženi čebelarji lahko kos nalogam in izzivom, pred katere nas vsak dan postavlja narava.« Moderatorica proslave pa je slovesnost sklenila z besedami: »Nasvidenje na stoletnici društva!« Čebelarji upamo in tudi verjame-
mo, da bomo uspešno delo nadaljevali.

Franc Janžek

Slovenski čebelar v celoti digitaliziran!

Na portalu Digitalne knjižnice Slovenije (Dlib) so oktobra 2013 objavili vse letnike Slovenskega čebelarja. Glasilo Slovenski čebelar je leta 1898 začelo izdajati Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko (zdaj ČZS) in revija vse od takrat redno izhaja z istim naslovom, glede na to pa je Slovenski čebelar najstarejše glasilo pri nas.

Digitalizacija celotne zbirke Slovenskega čebelarja je velik dosežek. Prvi korak k digitalizaciji smo na ČZS naredili leta 2008, ob 110-letnici izhajanja Slovenskega čebelarja, ko smo prvič navezali stik z Dlibom, že oktobra istega leta pa smo dobili digitaliziran 1. letnik Slovenskega čebelarja. Zaradi pomanjkanja sredstev tako pri ČZS kot pri Dlibu se je digitalizacija potem za nekaj časa ustavila. Po zaslugi posameznikov z raziskovalno in zbirateljsko vno, predvsem g. Antona Koželja in zaslužnega prof. dr. Andreja Šaleharja, se je digitalizacija nadaljevala februarja 2013. Iz svojih sredstev sta omogočila digitalizacijo različnih čebelarških besedil, od čebelarških monografij in bibliografij slovenskih avtorjev do čebelarške periodične publikacije, ki je prvič začela izhajati leta 1873, ter Slovenskega čebelarja do

leta 1943. O tem smo poročali tudi v Slovenskem čebelarju, št. 4/2013. Kot posledica tega dejanja je Narodna in univerzitetna knjižnica glasilo Slovenski čebelar, vključno s Čebelarškim zbornikom (1944), vključila v program digitalizacije slovenskih besedil.

Po nekaj letih prizadevanj je torej uspelo, da je vsa čebelarška periodika, ki je izšla v Sloveniji, neposredno dostopna vsakomur pri nas in kjer koli po svetu. Digitalizirano glasilo je namenjeno čebelarjem, ljubiteljem čebelarstva in narave ter vsem, ki jih privlači skrivnostno življenje čebel. Na ČZS bomo v začetku leta 2014 pripravili tudi strokovno srečanje, na katerem bodo predstavljena v Dlibu dostopna slovenska čebelarška besedila, in delavnico o tem, kako uporabljati ta zaklad.

MB

Hojev med – kakovostna znamka Slovenije

Jure Madunič, član ČD Ig, sodi v mlajšo generacijo čebelarjev. Čebelariti je začel povsem po naključju, kajti med jesenskim pospravljanjem vrtnička je na vrt priletel čebelji roj. To je bil usoden trenutek, povezan s pododovanim zanimanjem za čebele. Čebelarja sta bila že njegova stara starša, vendar Jure nobenega od njiju ni imel priložnosti spoznati. Kljub temu je kot začetnik brez kakršnega koli znanja o čebelarjenju pogumno sprejel nesebične izkušnje mentorja g. Slavka Poženela.

Delo s čebelami ga je vedno bolj navduševalo, še posebej, ko je začel svoj med pošiljati na različna ocenjevanja po Sloveniji. V minulih letih je njegov hojev med s Krimskega pogorja (svoje čebele ima v vasi Iška) prejel nekaj srebrnih in zlatih odličij. Med priznanji posebno mesto zavzema zlato odličje za hojev med, ki mu ga je leta 2010 dodelilo ČD Anton Žnideršič iz Ilirske Bistrice. Na diplomi je tudi podpis vnukinje Antona Žnideršiča, gospe Marije Mikačič Turnšek.

Vsi ti uspehi so bili spodbuda, da se je udeležil ocenjevanj tudi zunaj slovenskih meja. Da je bila ta odločitev pravilna in da je hojev med kakovostna znamka Slovenije, pričajo številna mednarodna priznanja, ki jih je osvojil v minulih letih (Dalmatina Split, Vukovar, Slavonski Brod). Izjemno kakovost slovenskega hojevega medu so letos prepoznali še v ČD Radilica iz Osijeka, saj je poleg diplome in zlate medalje prejel še zlati pokal za najbolje ocenjeni med iz tujine, v ČD Cornacum iz

Foto: Milan Kramer

Vukovarja, kjer je prejel zlato medaljo in diplomu, ter na prvem sejmu čebelarstva in prvem mednarodnem ocenjevanju medu v Tuzli, kjer je njegov hojev med prejel zlato medaljo in diplomu. V Slovenijo smo prinesli še posebno priznanje za kakovost medu! Ker ocenjevanja medu na Hrvaškem ter v Bosni in Hercegovini spremljajo tudi mediji, so o kakovosti našega medu poročali v hrvaškem kmetijskem časopisu Agroglas in v Hrvatski pčeli ter na lokalni tuzelski televiziji.

Odličja so pravzaprav priznanja za opravljeno delo, hkrati pa tudi spodbuda za prihodnje delo in za še večjo zavezanost h kakovosti čebeljih pridelkov. Ob tem se poraja tudi želja po udeležbi na tekmovanjih v drugih državah članicah EU, vse bolj živa pa postaja tudi ideja o postopnem prehodu v sonaravno čebelarjenje, ki se na poseben način vrača k začetkom čebelarjenja.

Jadranka Madunič

Franc Lesjak – verjetno najstarejši čebelar v Evropi

Ob visokem življenjskem jubileju so savinjsko-šaleški čebelarji obiskali Franca Lesjaka, ki je 20. septembra praznoval 102. rojstni dan. Čebelam in čebelarjenju je zvest že dolga desetletja. Na tem področju se je nenehno izobraževal, do marsikaterega novega spoznanja pa se je dokopal tudi sam, saj je skrbno spremljal in opazoval čebele in življenje v panjih. Svoja spoznanja si je zapisoval ter o čebelarjenju objavil kar nekaj člankov. Svoje izkušnje in znanje je rade volje delil z drugimi; zlasti bolj neizkušeni čebelarji so pri njem vedno našli na razumevanje in dragocene nauke. Franc Lesjak je tudi prejemnik številnih čebelarskih priznanj in odličij.

Ob obisku so slavljencu voščili predsednik Čebelarске zveze Savinjsko-Šaleškega območja Ivan Čopar, blagajnik zveze Marko Purnat, predsednik Čebelarskega društva Ljubno ob Savinji Vinko Petkovšek ter članici in član tega društva Betka Centrih, Marija Arnič in Jože

Foto: Marija Lebar

Jamnik. Ob tem so obiskovalci omenili, da je Franc Lesjak verjetno najstarejši čebelar v Evropi. Ob pogrnjeni mizi, kozarčku in zdravicah je stekel prijeten pogovor, gostje pa so jubilantu zaželeli, da zdrav in zadovoljen pričaka tudi prihodnji rojstni dan, ko ga bodo znova obiskali.

Marija Lebar

4. tradicionalno prednovoletno srečanje čebelarjev z Glavarjevim plesom

Regijska čebelarska zveza Petra Pavla Glavarja vas vabi, da se **v petek, 6. decembra 2013, ob 19. uri, v Hiši kulinarike in turizma na Glavnem trgu 30 v centru Novega mesta udeležite prednovoletnega srečanja z Glavarjevim plesom**. Cena slovesne večerje in pripadajoče pijače je 18 EUR na osebo. S

seboj pripeljite svoje domače, prijatelje in vse ljubitelje čebel. Prijavite se lahko pri ge. Andreji Lisec po telefonu št.: 07/393 47 09, 031/729 842 oz. na e-naslovu: andreja.lisec@guest.arnes.si. Z željo, da bi se nas zbralo čim več, vas lepo pozdravljamo!

UO RČZPPG in predsednik zveze Anton Koželj

Ambroževa sv. maša na Polzeli

Čebelarska zveza Spodnje Savinjske doline obvešča vse čebelarje in čebelarke, da bo zahvalna sveta maša v počastitev našega zavetnika sv. Ambroža 1. decembra 2013, ob 10.30, v župnijski cerkvi sv. Marjete

na Polzeli. Vabljeni vsi čebelarji in čebelarke ter ljubitelji čebelarstva! Pričakujemo, da se bodo čebelarska društva maše udeležila s prapori.

UO ČZSSD

Zahvalna sv. maša v počastitev sv. Ambroža v Šenčurju

ČD Šenčur vabi čebelarje in čebelarke na zahvalno sv. mašo v počastitev sv. Ambroža, zavetnika čebelarjev. Sv. mašo za žive in pokojne čebelarje bo 8. decembra 2013, ob 10. uri, daroval letošnji novomašnik in

tudi sam čebelar, g. kaplan Marko Mohor Stegnar. Po bogoslužju se bomo zadržali še na prijateljskem klepetu ob čebelarskih dobrotah. Vabljeni!

ČD Šenčur

Ambroževa sv. maša v Dobu pri Domžalah

V Dobu tradicionalno pripravljamo svete maše v počastitev sv. Ambroža. Letošnja maša bo v **nedeljo, 8. decembra 2013, ob 10. uri, v farni cerkvi sv. Martina v Dobu**. K zahvalni maši v spomin na sv. Ambroža in

vse pokojne čebelarje vabimo vse čebelarke, čebelarje in ljubitelje čebel. Ob tej priložnosti bo tudi blagoslov prapora ČD Krtina Dob. Čebelarska društva vabimo, da se maše udeležijo s svojimi prapori. *ČD Krtina Dob*

Ambroževa sv. maša na Brunku

Čebelarji iz Radeč, Šentjanža in Sevnice vabimo na 7. tradicionalno zahvalno sveto mašo v počastitev zavetnika čebelarjev sv. Ambroža. Sveta maša bo 7. decem-

bra 2013, ob 10.00 uri, v cerkvi Svetih treh kraljev na Brunku. Lepo vabljeni k bogoslužju!

ČD Radeče

Čebelarji na sejmu Narava in zdravje

ČZS, JSSČ je že tradicionalno sodelovala na 44. sejmu Narava in zdravje, ki je od 17. do 20. oktobra 2013 potekal na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Letošnjo predstavitev smo namenili čebelarjevemu delu in predvsem vlogi čebele kot oprashaške v našem prostoru. Tako smo obiskovalcem sejma predstavili, kako lahko vsak posameznik s sajenjem medovitih rastlin prispeva k ohranitvi čebel, ter jim ob tem delili tudi semena teh rastlin.

Poleg tega smo obiskovalcem predstavili čebelje pridelke in jim pojasnjevali, kaj pomenijo sheme višje kakovosti pri njihovi pridelavi. Tako so si med drugim lahko ogledali tudi različne vrste medu, ki jih pridelujemo čebelarji v Sloveniji, pripravili smo tudi pokušnje medu in medenjakov. Za obiskovalce sta bila zanimiva predvsem prikaza izdelave dražgoških kruhkov in aerosolne apiterapije.

Na stojnici ČZS, JSSČ smo poskrbeli tudi za najmlajše udeležence sejma, saj smo zanje pripravili delavnice izdelave svečk iz čebeljega voska, poleg tega

Foto: Tomaž Samec

pa so z maskoto kranjske sivke lahko zaplesali čebelji ples. Vsak dan je bil ob stojnici tudi svetovalec JSSČ, ki je obiskovalcem sejma posredoval številne informacije o čebelah in slovenskem čebelarstvu.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Zahvala za medeni zajtrk

Brez Čebelarjske zveze Slovenije morda ne bi bilo Dneva slovenske hrane in Tradicionalnega slovenskega zajtrka, prav gotovo pa brez vas, čebelarjev na terenu, ne bi bilo medenega zajtrka in uspešno izvedene promocijske akcije v vrtcih in osnovnih šolah.

Čebelarji smo tudi v tem letu dokazali svojo vlogo pri obveščanju in izobraževanju naših najmlajših. Številni smo se udeležili zajtrka v vrtcih in osnovnih šolah ter ob tej priložnosti otrokom predstavili našo marljivo kranjsko čebelo, vlogo čebelarja pri ohranjanju čebel in pomen čebel za pridelavo hrane. Čebelarji iz leta v leto bolj navdušeno ugotavljamo, koliko znanja o čebelah premorejo naši najmlajši, veliko zaslugo za to pa imajo

seveda tudi zaposleni v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. V vrtcih in šolah so potekale številne delavnice, na katerih so otroci spoznavali vlogo čebel in čebelje pridelke. Čebelarji smo akcijo zavzeto izvedli že sedmo leto zapored, tako da včasih kar pozabimo, da ste za uspešno izvedbo najbolj zaslužni pravzaprav čebelarji na terenu, saj s svojimi obiski v vrtcih in šolah širite znanje med otroki.

Zaposleni na ČZS se ob tej priložnosti zahvaljujemo vsem čebelarjem za ves trud in pomoč pri izvedbi te pomembne akcije. Številne pohvale, ki jih dobivamo z vseh strani, dokazujejo, da je ne glede na razširitev akcije to še vedno naš medeni zajtrk!

Zaposleni na ČZS

Javni natečaj za najboljšo tehnološko rešitev sublimiranja oksalne kisline

Komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano pri ČZS razpisuje natečaj za najboljšo tehnološko rešitev sublimiranja oksalne kisline v vseh panjskih sistemih, ki jih uporabljajo slovenski čebelarji. Vse zainteresirane inovatorje in proizvajalce sublimatorjev prosimo, da svoje inovacije oz. opremo za sublimacijo oksalne kisline z navodili za uporabo dostavijo na sedež ČZS na Brdu pri Lukovici do 1. februarja 2014. Komisija za izbor,

v kateri bo pet članov iz Slovenije in vsaj en strokovnjak iz tujine, bo izbrala najboljše tehnološke rešitve, ki jih bomo širši čebelarjski javnosti predstavili na čebelarskem posvetu v Celju 2014. ČZS bo najbolje ocenjeni rešitvi pomagala pri pripravi vse ustrezne dokumentacije za prodajo proizvoda na trgu. Več informacij vam je na voljo po tel. št.: 01/729 61 29 ali na e-naslovu: vlado.augustin@czs.si.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Delovanje Čebelarске zveze Slovenije je v javnem interesu tudi na področju raziskovalne dejavnosti

Čebelarška zveza Slovenije v zadnjih letih s svojimi zaposlenimi izvaja tehnološko-razvojne naloge, katerih rezultati bodo čebelarjem v pomoč za uspešnejše čebelarjenje. Poglavitni nameni izvajanja teh nalog so izboljševanje in preverjanje čebelarске prakse v realnih razmerah ter povezovanje in izmenjava njihovih rezultatov s podobnimi institucijami.

Čebelarška zveza Slovenije je že pred časom pridobila status društva, ki deluje v javnem interesu na področju kmetijstva, na podlagi vloge pa ji je Ministrstvo za kmetijstvo in okolje za dolgoročno izvajanje tehnološko-razvojnih nalog 22. oktobra 2013 dodelilo tudi status društva, ki deluje v javnem interesu na področju raziskovalne dejavnosti. **ČZS**

Postavitev čebelnjakov

Sprejetje Uredbe o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje (Ur. l. RS, št. 18/13, 24/13, 26/13 – v nadaljevanju Uredba), ki je s črtanjem celotnega 8. člena izpustila kakršna koli določila o umeščanju v prostor, je povzročilo nemalo zmede in različnih tolmačenj. Ker so se na terenu pojavljala različna tolmačenja tudi glede postavitve čebelnjakov, je ČZS na Ministrstvo za infrastrukturo in prostor (v nadaljevanju ministrstvo) nasloвила prošnjo za pojasnitev nastalih dvomov in nejasnosti.

Z ministrstva so nam odgovorili, da je postavitev čebelnjakov, če to dovoljujejo prostorski akti, mogoča ne glede na njihovo razvrstitev po uredbi. Prostorski akt, ki se sklicuje na dopustnost objektov, ki so bili navedeni v že razveljavljenih predpisih, je treba tolmačiti z metodami argumentacije v pravu. V tem smislu je treba zlasti

ugotoviti, kaj je bil namen prostorskega akta v obdobju njegovega sprejemanja. Če torej določen prostorski akt na nekem območju po stari Uredbi o vrstah objektov glede na zahtevnost (Ur. l. RS, št. 37/08, 99/08) dovoljuje le čebelnjake kot enostavne objekte, naj bi v praksi to pomenilo, da so na tem območju dovoljeni montažni ali leseni, enoetažni in pritlični čebelnjaki z največ 20 m² bruto površine in z višino največ 3 m. Ker pa prostorski akti ne določajo, za katere vrste objektov je treba pridobiti gradbeno dovoljenje, je ne glede na to, da so ti objekti v njih imenovani kot enostavni objekti, zanje po zdaj veljavni Uredbi treba pridobiti gradbeno dovoljenje za nezahteven objekt.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Dan čebelarскеga turizma

Vabimo vas na tradicionalni posvet ob Dnevu čebelarскеga turizma. Posvet o čebelarském turizmu bo potekal v petek, 6. decembra 2013, ob 11. uri, v prostorih Čebelarскеga centra na Brdu pri Lukovici. Srečanje že tradicionalno pripravlja Čebelarška zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu v sodelovanju s komisijo za čebelarško kulturno dediščino. Program posveta:

- 11.00: Uvodni pozdrav in nagovori gostov.
- 11.20: Predstavitev poteka certificiranja posameznega čebelarскеga turizma.
- 11.30: Predstavitev dveh dobrih praks čebelarскеga turizma.
- 11.50: Podelitev certifikatov lastnikom čebelarскеga turizma.
- 12.05: Predstavitev dobrih praks sodelovanja čebelarških društev z občinami.

- 12.45: Predstavitev čebelarскеga turizma na Apimondii.
- 13.00: Razglasitev rezultatov natečajev.
- 13.55: Predstavitev oddaje »Okusi brez meja« o kranjski klobasi z medom.
- 14.00: Kulinarična delavnica.

Bi radi izvedeli, kako uporabljati med v kuhinji? Če je tako, vas vabimo, da nas obiščete ob Dnevu čebelarскеga turizma. Svoje skrivnosti kuhanja z medom bodo z nami delili predavateljica praktičnega pouka. Marija Arh Ivanšek in učenci Srednje gostinske šole iz Radovljice. Na delavnici se boste seznanili tudi s postopkom kuhanja z medom ter pridobili recepte za več predjedi, glavnih jedi in sladic.

Vabimo Vas, da se udeležite posveta in spoznate, kaj vse vam ponuja čebelarški turizem. Program bomo popestrili s kulturnim programom.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Uradne ure ČZS med božično-novoletnimi prazniki

V petek, 27., in v torek, 31. decembra 2013, bodo vrata ČZS zaprta, ker bomo zaposleni na kolektivnem dopustu. V ponedeljek, 30. decembra

2013, bo od 8.00 do 13.00 ure na sedežu ČZS navošč dežurni sodelavec.

ČZS

Označevanje medu

Ena izmed nalog čebelarjev, ki svoje čebelje pridelke dajete v promet, je tudi ta, da svoje pridelke pravilno označite. Pri tem lahko uporabite tipske nalepke, ki jih je mogoče kupiti v čebelarjih trgovinah, na spletni strani ČZS pa najdete tudi program za dotisk nalepk z vašimi podatki. **Čebelarjem, ki nimajo možnosti računalniškega dotiska nalepk, to brezplačno omogočimo v tajništvu ČZS.** Vsem čebelarjem, ki izdelujejo svoje nalepke, svetujemo, da jih pred tiskom pošljejo v pregled Javni svetovalni službi v čebelarstvu. **Ker bo 13. decembra 2014 začela veljati nova evropska uredba o označevanju živil, vam svetujemo še, da natisnete toliko nalepk, kolikor jih boste porabili do tega dne!**

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ

Novi najemnik trgovine Čebelarna

Obveščamo vas, da smo 22. novembra 2013 sklenili pogodbo z novim najemnikom trgovine Čebelarna v

Čebelarjem centru Slovenije. S trgovino bo upravljalo podjetje KIPGO, d. o. o., iz okolice Ajdovščine (Batuje). Direktor podjetja g. Bandelj zagotavlja, da bo trgovina dobro založena in Vas vabi, da se z obiskom Čebelarne o tem prepričate tudi sami. O odprtju trgovine vas bomo obvestili na spletnih straneh ČZS in podjetja KIPGO.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Vabilo na Ambrožev ples

ČZS bo tudi konec tega leta priredila Ambrožev ples. Vabimo Vas, da se nam pridružite! Ob zvokih prijetne glasbe se bomo zavrteli v soboto, 7. decembra 2013, v Čebelarjem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici, od 18. ure naprej. Za živo glasbo, odlično hrano in pijačo bo poskrbelo naše gostišče Čebelica, ki je letos povsem prenovilo prostor, namenjen večjim skupinam, za dobro voljo in prijetno razpoloženje pa bomo poskrbeli sami. Pripravili bomo tudi družabne igre in seveda skromne nagrade. Obeta se tudi kakšno presenečenje... Prijave zbiramo po tel. št.: 01/729 61 00, 041/370 409 ali na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si. Cena vstopnice je 28,00 EUR na osebo. Število mest je omejeno, štejejo samo vplačane prijave. Obstaja tudi možnost prenočitve v našem centru, seveda pa si morate posteljo prej rezervirati. Vabljeni!

ČZS

ČEBELARSKI ŽURNAL

Ilustrirani časopis
za čebelarsko kulturo

Poziv k naročilu za leto 2014

Časopis izhaja v srbskem jeziku štirikrat letno (januar, april, julij in oktober) na 52 barvnih straneh.

Cena letne naročnine je 18 EUR

(v ceno je vračunana dostava na naslov naročnika)

PREDPLAČILO LAHKO IZVRŠITE NA DVA NAČINA:

1. Preko posrednika v Sloveniji g. Franca Prezelja:

Kontakt: 030/604 011

franc.prezelj@gmail.com

2. Direktno, preko sledečih korakov za plačilo:

Intermediary Bank / Correspondent Bank

SWIFT – BIC: DEUTDEFF

Ime: DEUTSCHE BANK AG

Mesto, Država: FRANKFURT AM MAIN, GERMANY

Account with institution / Beneficiary's Bank

SWIFT – BIC: KOBBSRBG

Ime: KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD

Naslov: Svetog Save 14

Mesto, Država: 11000 Belgrade, Republic of Serbia

Beneficiary

IBAN/ številka računa: RS35205007100046637333

Ime podjetja: IZDAVAČKA AGENCIJA UME LJ IĆ

Naslov: ČE DE DULEJANOVIĆA 33

Mesto, Država: Kragujevac, REPUBLIC OF SERBIA

Bančno provizijo plača naročnik, o čimer obvesti bančnega uslužbenca. Potrdilo o plačilu s točnim naslovom predplačnika je potrebno poslati z elektronsko pošto na e-naslov: pcelarskizurnal@yahoo.com, ali s pošto na naslov: Pčelarski žurnal, Braće Jerković 103/10, 11010 Beograd, Srbija

Kontakt: **Ivan Umelj ić** • ++381 64 2424455 • ++381 11 2497890

pcelarskizurnal@yahoo.com • www.pcelarskizurnal.com

**Novi naročniki prejemejo v dar dve številki
Čebelarskega žurnala iz leta 2013.**

Posebna akcija v decembru

Ta mesec vam po posebno ugodni ceni 8,00 EUR (redna cena je 12,00 EUR) ponujamo DVD Kranjska sivka. Ta zabavno-izobraževalni film za otroke je v tem mesecu obdarovanja lahko tudi idealno darilo za naše najmlajše.

Vsa naročila sprejemamo po telefonu št.: 01/729 61 00 ali na e-naslov: barbara.dimc@czs.si.

ČZS

Čebelarški koledar 2014

ČZS bo tudi letos izdala čebelarški koledar za leto 2014. Člani ČZS boste koledar prejeli brezplačno pri predsedniku vašega ČD. Več dodatnih koledarjev lahko naročite na: info@czs.si ali po

tel. št.: 01/729 61 00. Cena posameznega izvoda koledarja z DDV je 2,50 EUR. Koledar vam lahko pošljemo tudi po pošti, vendar poštnino plača naročnik.

ČZS

Cenik prodajnih artiklov ČZS

Vse prodajne artikle ČZS lahko naročite po e-pošti: barbara.dimc@czs.si oziroma po tel. št.: 01/729 61 00. Vse cene so z DDV. Če želite, da vam naročeno blago pošljemo po pošti, boste morali plačati

še stroške dostave (3,00 EUR). Vse artikle si lahko ogledate tudi na naši spletni strani www.czs.si, v rubriki e-trgovina. Za podrobnejše informacije smo vam na voljo po telefonu ali e-pošti.

LITERATURA	CENA V EUR
Čebele – Mala vseveda (I. Esenko)	16,00
Ptice – Mala vseveda (I. Esenko)	16,00
Čebela – ustvarjalne ideje	2,17
Čebela se predstavi – učbenik in delovni zvezek (v kompletu) (M. Mlaker)	3,10
Priročnik za začetnike (V. Pušnik)	5,00
Čebelarjenje v nakladnem panju (J. Rihar)	15,60
Mana iglavcev (J. Rihar)	15,60
Varoja čebel (J. Rihar)	13,00
Vzrejajmo boljše čebele (J. Rihar)	19,80
Med – značilnosti slovenskega medu	2,70
Cvetni prah	1,90
Pridelava in predelava voska (V. Auguštin)	4,34
Čebelji pridelki – pridobivanje in trženje (M. Meglič)	6,26
Recepture izdelkov iz čebeljih pridelkov (J. Božič)	4,34
Zdravljenje s čebeljimi pridelki (P. Kapš)	43,00
Filip Terč – začetnik moderne apiterapije (G. Pivec)	15,00
Popolni nauk za vse čebelarje (A. Janša)	3,34
Čebeloreja (I. Jurančič)	2,92
Slovenski čebeljak (B. Juvanec)	20,00
Čmrlji v Sloveniji	3,90
Večjezični slovar čebelarstva	4,17

DVD	CENA V EUR
S čebelo do medu	5,00
Varoja	5,00
Čebelarške turistične poti (na voljo v treh jezikih)	10,00
Kranjska sivka	12,00
TABLE	
Enostranska tabla	17,00
Dvostranska tabla	25,00
Opozorilna tabla – čebelji pik	18,30
PRELEPKI	
Prelepka SMGO (mala)	0,035
Prelepka SMGO (velika)	0,030
ODLIČJA in DIPLOME	
Različne diplome	0,83
Odličje Antona Janše	24,00
SLOVENSKI ČEBELAR	
Izvod SČ – člani	4,00
Izvod SČ – nečlani	7,00
Naročnina na SČ (tujina)	50,00
Naročnina na SČ (Slovenija)	45,00
OBLAČILA	
Majica »Ohranimo čebele«	7,00
Majica »Slovensko je biti čebelar«	7,00
Pulover	20,00
Brezrokavnik	21,00
Jakna »soft shell«	48,00
Kapica s ščitnikom »Slovensko je biti čebelar«	4,80
Klobuček	9,00
Nahrbtnik	25,00

Predlogi za odličja Antona Janše v letu 2014

Predlogi za dobitnike odličij Antona Janše I. stopnje

Čebelarstva društva in območne čebelarke organizacije prosimo, da najpozneje do 31. januarja 2014 na naslov Čebelarstva zveze Slovenije pošljejo pisne predloge za dobitnike odličij Antona Janše I. stopnje v letu 2014. Pri oblikovanju predlogov upoštevajte merila veljavnega Pravilnika o odlikovanjih, priznanjih in nagradah, ki je objavljen na spletni

strani www.czs.si. Obrazec za pripravo predloga najdete na isti spletni strani.

Praznovanje obletnic delovanja ČD

Vse čebelarke organizacije, ki bodo v letu 2014 praznovala 50-, 70- ali 90-letnico svojega delovanja in bodo tako tudi prejemnice odličja Antona Janše, prosimo, da to prav tako pisno sporočijo na naslov ČZS.

Komisija UO ČZS za odlikovanja in nagrade

Interaktivni učbenik in delovni zvezek »Čebela se predstavi« na spletu in DVD

Za izobraževanje otrok v okviru čebelarstva smo pripravili učbenik in delovni zvezek »Čebela se predstavi« v elektronski obliki. Dostopna sta med gradivi za mentorje na spletni strani za čebelarke krožke (v levem stolpcu) oziroma na neposredni povezavi za učbenik: www.czs.si/rokus/index.php?id=1 oz. delovni zvezek: www.czs.si/rokus/index.php?id=2.

Leta 2011 smo posodobili in znova izdali učbenik in delovni zvezek »Čebela se predstavi« avtorice ge. Marije Mlaker Šumenjak. Na pobudo nekaterih mentorjev ter z željo slediti sodobnim didaktičnim usmeritvam smo učbenik in delovni zvezek, ki sta odlična učna pripomočka za čebelarke krožke, izdali v elektronski obliki z nadgradnjo interaktivnosti (video- in avdioposnetki, spletne povezave, priloge, reševa-

nje nalog v elektronski obliki, shranjevanje vnosov, orodjarna). Zaradi prenašanja filmov bo uporaba s hitrejšo spletno povezavo tudi prijetnejša. Mentorjem čebelarstva krožkov bo JSSČ učbenik poslala tudi v DVD-obliki. Vsem čebelarstvom želimo čim uspešnejšo uporabo.

MB

Podatki o gibanju tehtnic od 23. oktobra do 22. novembra 2013

Gibanje tehtnic ne ponazarja količine iztočenega medu, temveč je zgolj orientacija, kaj se na posameznih območjih dogaja v naravi. Naj medi!

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Vrsta paše
Goriško, Šempeter	-1,2	Ni medilo.
Lukovica, Brdo	-1,1	Ni medilo.
Selška dolina, Podlonk	-0,4	Ni medilo.
Bled	-0,3	Ni medilo.
Koper, Dekani	-1,4	Ni medilo.
Logaška planota, Menišija	-1	Ni medilo.
Bela krajina, Poljanska gora	-1,1	Ni medilo.
Ribniško Pohorje	-1	Ni medilo.

Vransko, Prebold	-1,2	Ni medilo.
Laško	-0,8	Ni medilo.
Kanalsko, Tolminsko	-0,8	Ni medilo.
Stojna sever	-0,8	Ni medilo.
Slovenske gorice, Lenart	-0,4	Ni medilo.
Slovenska Bistrica, Oplotnica	-1	Ni medilo.
Travna gora	-1,5	Ni medilo.
Zreško Pohorje	-1,1	Ni medilo.
Goričko, Dankovci	-1,5	Ni medilo.
Bistriško Pohorje	-0,9	Ni medilo.
Loška dolina, Kozarišče	-1,1	Ni medilo.
Dramlje	-1	Ni medilo.
Žalec, Liboje	-1	Ni medilo.
Kočevski rog	-0,8	Ni medilo.
Kostrivnica, Lahomno	-1,6	Ni medilo.
Žužemberk	-0,7	Ni medilo.
Ljubljanski vrh, Pokojišče	-0,5	Ni medilo.

Razpis izobraževanj in usposabljanj za leto 2014

Razpis tečajev za čebelarje začetnike

ČZS razpisuje tečaje za čebelarje začetnike, ki bodo predvidoma potekali od februarja do julija 2014 (teorija in praksa). Pogoji za izvedbo tečaja je vsaj 30 prijavljenih slušateljev. **Območne čebelarске zveze oz. čebelarska društva naj vlogo za izvedbo tečaja pošljejo do 16. DECEMBRA 2013** g. Marku Borku na e-naslov: marko.borko@czs.si ali po pošti na naslov ČZS. Vloga mora vsebovati podatke o predvidenem kraju tečaja ter kontaktne podatke čebelarskega društva. V njej lahko navedete morebitne izvajalce učnega načrta tečaja v vašem okolju, priložite pa ji tudi seznam evidentiranih interesentov za tečaj. Vloge bo obravnavala komisija UO ČZS za izobraževanje. Zaradi omejenih možnosti bo potrjenih samo določeno število vlog za izvedbo tečaja. Pri izvedbi tečaja bodo imela prednost

predvsem društva oz. zveze z območij, na katerih v zadnjih dveh letih tečaji niso bili organizirani, nato pa tista z večjim številom evidentiranih interesentov.

Razpis usposabljanj in svetovanj

ČZS razpisuje čebelarska usposabljanja in svetovanja v prvem polletju leta 2014. Območne čebelarске zveze oz. čebelarska društva lahko vloge za izvedbo usposabljanj in svetovanj (tema, zeleni datum, predviden kraj in kontaktna oseba) pošljejo g. Marku Borku na e-naslov: marko.borko@czs.si ali po pošti na naslov ČZS. **Zadnji rok za oddajo vlog je 16. DECEMBER 2013!** Ker je število ur, namenjenih za usposabljanje, omejeno, bo pravočasno prispelle vloge pregledala komisija UO ČZS za izobraževanje in jih potrdila v skladu z razpoložljivimi sredstvi.

Tema	Izvajalci
Zgodovina čebelarstva	Ivan Atelšek, Matija Koštomaj, Franc Šivic
Izbrana poglavja iz biologije čebel	mag. Andreja Kandolf Borovšak, dr. Stanislav Kapun, Janez Kropivšek, Milan Meglič, Franc Podrižnik, Franc Prezelj, dr. Maja Smodiš Škerl, Zoran Zidarič
Oskrba čebeljih družin skozi leto	Vlado Auguštin, Brane Borštnik, Ivan Bračko, Janko Goričan, Franc Gosar, dr. Stanislav Kapun, Matija Koštomaj, Janez Kropivšek, Milan Meglič, Franc Panker, Franc Podrižnik, Franc Prezelj, Marija Sivec, Franc Šolar, Zoran Zidarič
Prevozno čebelarjenje	Janez Kropivšek, Franc Panker
Prikaz čebelarjenja – delavnica	Vlado Auguštin, Brane Borštnik, Janko Goričan, Janez Kropivšek, Franc Panker, Franc Prezelj, Marija Sivec
Alternativne tehnologije čebelarjenja	Matija Koštomaj, Milan Meglič, Milan Starovasnik, Ivan Videčnik
Tehnologija čebelarjenja z nakladnimi panji	Brane Borštnik, Janko Goričan, Matija Koštomaj, Janez Kropivšek, Milan Meglič, Franc Panker, Franc Prezelj, Marija Sivec, Milan Starovasnik, Zoran Zidarič, Dominik Žvikart
Tehnologija čebelarjenja z različnimi izpeljankami listovnih panjev	Brane Borštnik, Ivan Bračko, Janko Goričan, Franc Gosar, Janez Kropivšek, Milan Meglič, Franc Panker, Franc Prezelj, Marija Sivec
Tehnologija čebelarjenja s Kirarjevimi panjem	Vlado Pušnik, Zoran Zidarič
Ekološko čebelarjenje	Ivan Bračko, dr. Stanislav Kapun, Milan Meglič, Aleksander Mikuš, Franc Šolar
Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin, Ivan Bračko, Franc Gosar, Milan Meglič, Jože Mur, Franc Podrižnik, Franc Prezelj, Franc Šolar
Vzreja čebeljih matic	Brane Borštnik, Franc Gosar, Matija Koštomaj, Janez Kropivšek, Boštjan Noč, Franc Panker, Franc Prezelj, Marija Sivec, Milan Starovasnik
Vzreja čebeljih matic – delavnica	Franc Gosar, dr. Stanislav Kapun, Matija Koštomaj, Janez Kropivšek, Boštjan Noč, Franc Panker, Franc Prezelj, Marija Sivec, Milan Starovasnik
Pomembnost in postopek izvajanja osnovne odbire kranjske čebele	strokovni vodja PRO
Prepoznavanje medovitih rastlin	Ivan Bračko, Franc Podrižnik, Franc Šivic
Gozdne paše	Janez Kropivšek, Franc Podrižnik, Franc Šivic
Čebelje paše v Sloveniji	Jure Justinek, Janez Kropivšek, Franc Šivic
Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja	Jure Justinek, Janez Kropivšek, Franc Šivic
Sadjarstvo in čebelarstvo	Janez Gačnik

Senzorične lastnosti in prepoznavanje medu	Andrej Jernej, Tomaž Lesjak, Helena Marinč, Jožef Marinč, Janez Markič
Pridelava in predelava voska	Janko Goričan, Janez Kropivšek, Milan Meglič, Aleksander Mikuš, Marija Sivec
Pridelava in predelava cvetnega prahu	Brane Borštnik, Janko Goričan, Janez Kropivšek, Milan Meglič, Vlado Pušnik, Marija Sivec
Pridelava in predelava propolisa	Norbert Jedlovčnik, Janez Kropivšek, Milan Meglič, Vlado Pušnik, Marija Sivec
Pridobivanje matičnega mlečka	Marjana Lovrec, Milan Meglič, Franc Prezelj
Izdelava medenih pijač	Franc Absec, Franc Oder
Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	mag. Andreja Kandolf Borovšak, Ivana Kovačević, Nataša Lilek, Jakob Madjar, Milan Meglič, Tomaž Samec, Marija Sivec, Vesna Veljanovski
Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu obnove	mag. Andreja Kandolf Borovšak, Nataša Lilek, Tomaž Samec
Označevanju medu in ustrezna tehnologija pridelave medu – delavnica	mag. Andreja Kandolf Borovšak, Boštjan Noč
Priprava čebeljih pridelkov za prodajo	Norbert Jedlovčnik, dr. Stanislav Kapun, Tanja Magdič, Milan Meglič, Tomaž Šauperl
Čebelarški turizem	dr. Stanko Kapun, Tomaž Šauperl, Franc Šivic
Medena kulinarika – delavnica	Marija Arh Ivanšek
Apiterapija	Brane Borštnik, Franc Grošelj, Vlado Pušnik, Franc Šivic, Tone Tome
Čebelarška zakonodaja s prodaje in trženja	Tanja Magdič
Pridobivanje sredstev in prijave na razpise	Tanja Magdič
Priprava in uporaba oksalne kisline v čebelarstvu	Vlado Augustin
Svetovanje s področja varne hrane	mag. Andreja Kandolf Borovšak, Nataša Lilek, Tomaž Samec

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

GSM: 051/348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

www.cebelski-center.si

Zaščitna oprema za čebelarjenje
Posode in točila za med
Sladkor in sladkorne pogače, sirup za čebele

Nudimo vam:
Voščene šatnice AŽ, LR
Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3
Drobni pribor

Kozarce za med
Pokrovčke s čebeljimi motivi
Stekleničke za propolis
Steklenice raznih oblik in velikosti
Kartonsko in plastično embalažo

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:

Pon., sre., pet. odprto od 9h - 17h

Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Svetovanje čebelarjem na terenu (I. del)

Ali se vam je ob delu s čebelami že kdaj porodilo vprašanje, na katero si niste znali odgovoriti? Ali ste bili že kdaj v negotovosti glede zrelosti medu? Ali se vam je že zgodilo, da niste znali določiti vrste medu? V pomoč čebelarjem pri odgovorih na takšna in podobna vprašanja smo v okviru Javne svetovalne službe v čebelarstvu pri ČZS v letih 2008 in 2009 vzpostavili mrežo terenskih svetovalcev v čebelarstvu, ki delujejo po vsej Sloveniji.

Kdo so terenski svetovalci v čebelarstvu?

To so posebej za te naloge usposobljeni čebelarji, ki so uspešno končali izobraževanje za pridobitev tega naziva. Poleg tega se vsako leto tudi dodatno izpopolnjujejo, saj le tako lahko med čebelarji širijo najnovejše informacije in znanje. Tako so se v vseh teh letih dodatno usposabljali o pomembnosti shem višje kakovosti medu, ugotovitvah glede dela interne kontrole medu, zdravstvenem varstvu čebel, osnovni odbiri čebel, tehnologiji čebelarjenja, vodenju dokumentacije po sistemu HACCP, problemu označevanja medu in odpravljanju napak pri tem ter o apitehničnih ukrepih. Poleg tega so se dodatno usposabljali tudi praktično, npr. o terenskih meritvah medu in prepoznavanju obarvanosti obročkov na zadkih čebel. Vsa ta dodatna usposabljanja so bila izvedena zato, da bi terenske svetovalce dodatno izobrazili o določenih temah v čebelarstvu, pa tudi zato, da bi na novo pridobljeno znanje širili med čebelarji na območju, za katero so pristojni.

Tako je poglobljena naloga terenskih svetovalcev v čebelarstvu predvsem osebno svetovanje čebelarjem na terenu o pregledih čebeljih družin, ocenjevanju pravilnosti razvoja družin, živalnosti družin ter o izvajanju interne kontrole medu. Terenski svetovalci tako lahko pomagajo tudi pri vzpostavitvi notranjega nadzora, ki smo ga dolžni izvajati vsi, ne glede na to, v kolikšnem obsegu čebelarimo in kje prodajamo svoje čebelje pridelke.

Kaj je interna kontrola medu na terenu?

Čebelarji pogosto zmotno menijo, da gre pri tem za nadzor njihovih čebelarstev. Prav nasprotno, v resnici gre pravzaprav za pomoč čebelarjem pri odpravljanju napak,

ki se pojavljajo ob vzpostavljanju notranjega nadzora. Tako terenski svetovalci v čebelarstvu čebelarjem v njihovih čebelarstvih pomagajo preveriti dokumentacijo in točnost podatkov na nalepkah, seveda pa tudi uporabo prelepk. Prav tako jim pomagajo ob morebitni negotovosti glede zrelosti medu oz. glede določitve vrste medu. Naj povemo, da so terenski svetovalci ustrezno opremljeni za svoje kakovostno delo, saj imajo za ta namen na voljo instrumente za terenske analize medu. Tako lahko pri čebelarjih opravijo analize vsebnosti vode v medu in električne prevodnosti medu, ki je čebelarju v pomoč pri določanju izvora medu.

Foto: Franc Podrznik

Delavnica terenskih svetovalcev

Izvajanje osnovne odbire in terensko svetovanje

Razliko med kranjsko čebelo in križancem naj bi prepoznal vsak čebelar. Poglobljena morfološka lastnost, po kateri določimo čistost kranjske čebele, je obarvanost prvega in drugega obročka na zadku čebele delavke. Pri kranjski čebeli so vsi obročki na njenem zadku sivi. Čebelarjem, ki še ne prepoznajo razlike med čisto kranjsko sivko in križanci, lahko pomagajo tudi terenski svetovalci v čebelarstvu, ki so se prepoznavanja že naučili. Pokličite torej terenskega svetovalca, pristojnega za vaše območje, tako da bosta ob pregledu vaših čebeljih družin skupaj ugotovila, kolikšna je obarvanost obročkov na zadkih vaših čebel. Naš skupni cilj je namreč ohraniti čisto avtohtono kranjsko sivko. Se nadaljuje prihodnjic.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Odjava Slovenskega čebelarja

Tiste, ki ne želijo več prejemati glasila Slovenski čebelar, prosimo, da odjavo sporočijo v tajništvo Čebelarstva Slovenije, tel. št.: 01/729 61

00 ali na e-naslov: barbara.dimc@czs.si. Prosimo, da odjavo sporočite najpozneje do 20. decembra 2013. Hvala za razumevanje! *Tajništvo ČZS*

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p., ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
 telefon: 01 723 70 27, GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net
 Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

MIHA KUNSTELJ, s. p.,
 ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
 GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net
 Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini),
 ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE ipd.

Članarina Čebelarke zveze Slovenije za leto 2014

Upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije je na svoji 9. redni seji sprejel sklep o članarini ČZS za leto 2014. Enotna članarina ČZS za leto 2014 je 36 EUR na člana. Znižana članarina za člane, starejše od 80 let, ter za čebelarje invalide I. stopnje je 20 EUR, znižana članarina za učence, dijake in študente je 15 EUR, za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) pa 10 EUR.

Blagajnike oziroma vodstva čebelarških društev prosimo, da članarino zberejo najpozneje do konca januarja 2014 ter jo nakažejo na transakcijski račun ČZS, št. 02300-0013332083. V okence Sklic na št. obvezno vpišite šestmestno šifro vašega društva. Na-

ročnina za Slovenskega čebelarja za naročnike nečebelarje za leto 2014 je 45 EUR, za tujino 50 EUR. Posamezna številka SČ stane 4 EUR za člane oz. 7 EUR za nečlane. Blagajnikom in vodstvom čebelarških društev se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalno delo.

Da bi v našo organizacijo – Čebelarstvo zvezo Slovenije – vključili čim več članov, je upravni odbor ČZS sklenil, da čebelarškemu društvu za vsakega novega člana ob plačilu članarine ČZS pripada nagrada v vrednosti 21 EUR. Za nove člane torej društva v letu 2014 nakažejo ČZS 15 EUR, razliko do enotne članarine v vrednosti 21 EUR pa obdržijo kot nagrado.

Upravni odbor ČZS

Urn timer usposabljanj v decembru

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti novo izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urn timer lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. Tudi letos potekajo skupinska **svetovanja s področja zagotavljanja varne hrane**. Tema svetovanj bo Označevanje medu in preostalih čebeljih pridelkov ter izpolnjevanje proizvodne dokumentacije (dokumentacija

Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu, sistema SMGO). Čebelarji naj s seboj prinesejo svoje obrazce in pripravijo konkretna vprašanja. Še enkrat poudarjamo, da mora imeti vsak čebelar, ki oddaja svoje čebelje pridelke v promet, vzpostavljen notranji nadzor, ki ga lahko vzpostavi z izpolnitvijo omenjenih obrazcev. Po posameznih predavanjih bo sledila še brezplačna polurna predstavitev novih možnosti trženja za čebelarje z naslovom: Med in ameriški slamn timer - nove možnosti trženja za čebelarje.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
12. dec.	17.00	Apiterapija	Franc Grošel, dr. med., in Tone Tome	Mala dvorana, Kulturni dom, Gregorčičev drevored 2, Postojna	g. Cetina 041/577 256
14. dec.	10.00	Medena kuhinjarika - delavnica	Marija Arh Ivanšek	OŠ Ob Dravinji, Ulica Dušana Jereba 1, Slovenske Konjice	g. Kokelj 030/604 065 (prijava obvezna)
Svetovanje JSSČ					
5. dec.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarška zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Kmetijsko gozdarska zadruga, Meža 27, Dravograd	g. Kerbev 051/355 075
10. dec.	17.00	Svetovanje s področja varne hrane	mag. Andreja Kandolf Borovšak	V prostorih krajevne skupnosti nad trgovino DOB	g. Koderman 041/244 590
11. dec.	17.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarška zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani	g. Kozlovič 041/778 225
17. dec.	16.30	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarška zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Prešernova dvorana Kulturnega doma Logatec	g. Žakelj 041/560 573

Slika je simbolična

ČEBELJI OBLIŽI – BEE PATCH 6,94 eur (kos/paket vsebuje 5 obližev) + poštnina 2.68 eur
Hitro lajšanje otekline in bolečine od pikov čebel in os! Za vas in vaše družinske člane, prijatelje, sosede, čebelarstvo društvo, ...etc naročite 3 ali več paketov BEE-PATCH skupaj in vam priznamo dodatni popust v višini 10%. Ponudba velja do 31.01.2014.
 URBAN KLADNIK S.P., Prečna ul. 11, 1235 Radomlje; **Naročila na:** Email: urban.kladnik@gmail.com; Mob: 031/616-123; Tel: 01/7228-010; www.cbelca.com

PRODAM

Seme ajde, sorte čebelica (okolica Celja), tel.: 041/448 885.

Matični mleček, lastne proizvodnje, pakiran po 30 ali 40 g, na željo pošljem po pošti (Ptuj), tel.: 041/488 248.

Vosek do 120 kg, tel.: 031/615 927.

Čebelji vosek ter 10- in 11-satne panje (Šoštanj), tel.: 041/538 380.

Cvetni prah, propolis, vosek, akacijev med in matični mleček, odlična kakovost, na voljo vse leto, tel.: 041/965 939.

Kakovosten cvetlični, kosta-njev, gozdni in akacijev med ter ma-tični mleček, tel.: 070/492 593.

Akacijev, cvetlični, gozdni in hojev med, tel.: 041/403 960.

Akacijev, lipov, kosta-njev, gozdni in hojev med, odličen, cena po dogovoru, tel.: 041/252 695.

Cvetlični, lipov, gozdni in hojev med, tel.: 041/575 477.

Cvetlični, akacijev in kosta-njev med, tel.: 040/892 240.

Cvetlični, akacijev, kosta-njev in hojev med (Murska Sobota), tel.: 041/298 199.

Lipov in gozdni med v sodih (300 kg), zelo kakovosten, cena po dogovoru (Vipavska dolina), tel.: 031/804 788.

Kosta-njev, cvetlični in gozdni med, tel.: 070/862 544.

Kosta-njev, cvetlični in gozdni med, tel.: 041/587 573.

Kosta-njev in cvetlični med ter krmilnike, tel.: 051/225 916.

Kosta-njev med, tel.: 031/803 070.

Kosta-njev med (Haloze), tel.: 040/269 204.

Kosta-njev, hojev in akacijev med, 03/124 46 01.

Gozdni in hojev med (Kočev-je), tel.: 01/895 71 99.

Hojev in gozdni med, v večji količini, tel.: 041/679 551.

Letošnji hojev med (Novo mesto), tel.: 040/470 528.

600 kg kosta-njevega medu v sodih, tel.: 041/722 875.

Novo 10-satne AŽ-panje, LR-panje, hojev, kosta-njevo-lipov med v sodih, tel.: 070/753 096.

10- in 7-satne AŽ-panje, 1/1 in 2/3 LR-panje ter AŽ- in LR-satnike, cinkane, lipove, tel.: 041/839 496.

16 AŽ-panjev, 9 in 10-satnih, (Tržič), tel.: 030/291 931.

Novo AŽ-panje (Rogaška Slatina), tel.: 041/822 366.

Novo 2/3 LR-panje, lipove, tel.: 05/308 04 67.

Prevozni tovornjak Mercedes 13-17 Diesel, A-testiran za prevoz 84 10-satnih panjev, registriran, redno servisiran in vzdrževan, tel.: 04/513 38 86.

Lipove deske za izdelavo panjev ter deske in plohe hrast, jelša, jesen, bor, smreka, divja češnja in ja-blana, tel.: 030/848 466.

Lipove deske ter čebelnjak za 24 AŽ-panjev, mogoč tudi najem (Planina pri Sevnici), tel.: 040/211 346.

Lipove AŽ-satnike, lepljene, zbite, vrtane in žažičene, kakovostne izdelave, vogali so pobrušeni, ugodno, tel.: 031/753 345.

AŽ-satnike, lepljene, 6-krat vrtane in zbite, kakovostne, izdelane iz prvovrstne smreke in lipe, ter sončni talilnik za voščine, tel.: 041/953 803.

LR-satnice, čebelar-ske knjige, inox radialno motor-no točilo na 9 satov – robustno, sončni talilnik za voščine, tel.: 031/384 310.

Vtirač za vrtanje satnic, 6-12 V, ter hladno valjane AŽ-, LR-, 2/3 LR-satnice in po naročilu AŽ-, LR-, DB- panje, tel.: 041/772 399 (v popoldanskih urah).

4-satno točilo na ročni pogon, inox, ugodno, tel.: 040/648 719, 05/916 90 71.

Pakirnico za pakiranje 20 g porcijskega medu in marmelade z dobavitelji in kupci, primerno kot dopolnilna dejavnost v čebelarstvu, tel.: 041/263 918.

KUPIM

Čebelji vosek, po 4–5 EUR/kg, tel.: 041/772 399.

Rabljene nakladne LR-panje, od najboljšega ponudnika, tel.: 041/241 216.

Čebelar-sko opremo, točilo, ometalnik, čebele s panji in za-bojnik za prevoz čebel, tel.: 031/753 345.

Čistilno posodo za vosek, tel.: 041/589 320.

Čebelar-sko literaturo in knjige, ki so izšle v obdobju od leta 1898–1946 (Škocjan), tel.: 041/611 377.

NAJAMEM

Čebelnjak v okolici Ajdovšči-ne ali Nove Gorice, lahko tudi starejši, potreben obnove, tel.: 041/772 399.

Čebelnjak s panji ali brez njih, v Spodnji Soški dolini, tel.: 041/463 149.

ZAMENJAM

4 rabljene AŽ-panje za 2 LR-panja (Ljubljana), tel.: 031/766 233.

Prosto delovno mesto!

Za prodajo čebelar-ske opreme in čebelar-skih izdelkov v trgovini Čebelarna v Čebelar-skem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici zaposlimo samostoj-nega prodajalca (M/Ž) z območja Ljubljane (01) in Celja (03). Prijave pričakujemo do 2. janu-arja 2014 na naslov: KIPGO, d. o. o., Batuje 83, 5262 Črniče. Za dodatne informacije pokličite tel. št. 051/614 683.

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicesadja.si

Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klöch, Avstrija
 Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
 info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
 Ponedeljek-petek
 8:00-12:00 13:00-18:00
 Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
 Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

-Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
 Obvezna je predhodna telefonska najava!

-Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.

-Garantiramo razkuževanje s paro.
 Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.

-Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.

-Obdelava voska možna skozi celo leto.

Wachs die Austria Bio Garantie kontrollierter Bienenwachs

**MIZARSTVO
 KRŽE**
 1936

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev.
 Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani).
 Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
 KRŽE**
 1936

Istrijska 10, 1360 Vrhnika
 Telefon/faks: 01/ 755-13-17
 GSM: 041 420 200
 E-pošta: spelakrže@yahoo.com

Janko Pislak (1934–2013)

»Vsi, ki radi jih imamo, nikdar ne umro, le v nas se preselijo in naprej, naprej živijo.« (Janez Medvešek)

Nedoumljivo in težko slovo od našega dragega Janka Pislaka je bilo aprila 2013 v Lovrencu na Dravskem polju. Janko je bil največji slovenski čebelar vseh časov. Ker je živel za čebelarstvo, je s svojo strokovnostjo in ugledom veliko prispeval k napredku in prepoznavnosti slovenskega čebelarstva. Bil je čebelarski strokovnjak v pravem pomenu besede. Z natančnim opazovanjem čebel ter nabiranjem izkušenj doma in po svetu mu je uspelo razviti do čebel prijazne in za čebelarje popolne rešitve.

Po poklicu je bil mizararski mojster, zato je vse, kar je bilo v njegovem čebelarstvu iz lesa, izdelal sam. Pri mizarškem delu je bil izjemno natančen. Vsako leto je izdelal novo prikolico za 72 panjev, to pa je potem s traktorjem prevažal z enega pasišča na drugo. Čepprav je prideloval predvsem matični mleček in vzrejal čebelje matice, je seveda vsako leto pridelal tudi veliko količino medu. Navadno je imel stalno zaposlenih od osem do deset ljudi, ki so pozimi mizarili in poleti čebelarili, med sezono, to je od maja do avgusta, pa še dodatnih osem delavcev. Rad je pripovedoval zgodbo o tem, kako je začel čebelariti. Kot dvanajstleten fant je za denar, ki ga je prejel ob birmi, kupil koš s čebelami in še isto leto iz njega naredil štiri nove družine. Domači so ga opozarjali, da iz tega ne bo kruha, a dokazal jim je nasprotno. Svoje čebelarstvo je širil iz leta v leto, tako da je imel nazadnje kar 2500 družin!

V naše ČD Majšperk se je vključil leta 1950 in vsa ta leta je bil v njem zelo dejaven. Vsa leta je bil član upravnega odbora, kajti njegova beseda je imela veliko težo. Vsi člani smo bili nanj zelo ponosni, ponosni na to, da je med nami eden največjih čebelarjev

Foto: Arhiv ČZS

Ob podelitvi reda za zasluge leta 2004

v Srednji Evropi! Stanko Vedlin, dolgoletni predsednik ČD Majšperk, je v svojih spominih zapisal, kako sta z Jankom že okrog leta 1955 začela skupaj vzrejati matice. Razmišljala sta tudi o posodobitvi AŽ-panja. Po več poskusih je Janko poenostavil takratni AŽ-panj, v čebelarstvu Pislak pa s tem panjskim modelom čebelarijo še zdaj. Gospod Janko je bil tudi pionir na področju pridobivanja matičnega mlečka. Svoja znanja in spoznanja je posredoval čebelarjem na številnih predavanjih po vsej tedanji Jugoslaviji.

Čebelarji smo izgubili prijatelja, ki je bil soustvarjalec razvoja slovenskega čebelarstva. Za svoje delo je prejel številna priznanja: priznanja čebelarskih organizacij Av-

Foto: Arhiv ČZS

Janko Pislak ob svoji prikolici za prevoz čebel na pašo

Foto: MB

Zadnje slovo od g. Pislaka

strije, Francije in Nemčije, številna zvezna priznanja nekdanje Jugoslovanske čebelarke zveze in posameznih organizacij nekdanje skupne države, leta 1979 jugoslovanski red dela s srebrnim vencem, številna priznanja posameznih slovenskih čebelarskih društev, častno priznanje ČZS ob 125-letnici organiziranega čebelarstva v Sloveniji, nagrado Petra Pavla Glavarja, odličja Antona Janše III., II. in I. stopnje, priznanje »Franca Kirarja« in red za zasluge RS, ki mu ga je leta 2004 podelil takratni predsednik republike dr. Janez Dmrovšek.

Vsa ta številna priznanja govorijo sama zase... Lepo je svoje misli zapisala naša mlada čebelarka Barbara: »Kadar smo bili v družbi spoštovanega čebe-

larja g. Janka Pislaka, je bilo tako samoumevno, da je med nami. Vzbuja je spoštovanje, hkrati pa nam je po očetovsko delil nasvete in nas seznanjal z aktualno čebelarsko tematiko. Bil je naša zakladnica znanja in izkušenj ter nad vse prijeten sogovornik. Tako domače so zvenele njegove besede in ob vsakem srečanju se je znal pošaliti in nas nasmejati. Ostal je srčen in preprost, čeprav je bil naš velik učitelj in vzornik. Kot takega smo ga poznali in hvaležni smo lahko, da smo smeli sedeti z njim za isto mizo. Izguba našega častitljivega člana nas je zato še toliko bolj prizadela, kajti njegov stol bo ostal za vedno prazen.«
Tatjana Vedlin, ČD Majšperk

**MARJAN PAVLOVČIČ
1942-2013**

Januarja letos smo se poslovili od našega zasluznega člana Marjana Pavlovčiča. Svoje življenje je

posvetil delu z naravo, sadjarstvu in čebelarstvu. Po končanem študiju agronomije se je najprej zaposlil v Neverkah pri Pivki, pozneje pa v podjetju Zarja na Jesenicah. Čebelarsko pot je začel pred nekaj več kot 30 leti ter stalno izpopolnjeval svoje čebelarstvo in preizkušal nove metode dela, med drugim tudi postavitev čebelnjakov na višjih legah Karavank.

Dolga leta je bil predsednik Čebelarke družine Mihaela Ambrožiča Dovje-Mojstrana, po njeni združitvi s kranjskogorsko družino pa je bil od leta 2005 do 2008 tudi predsednik na novo nastalega društva. Predajal se je delu v društvu, organiziral je izlete in predavanja, ves čas je bil tudi v stiku z OŠ v Mojstrani. Z zanosom se je ukvarjal z ohranjanjem kulturne dediščine ter pomagal pri zbiranju starih čebelarskih orodij in panjev, ki so svoje mesto dobili v Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani. Še lani je skupaj z muzejem pripravil čebelarsko razstavo, ki pa bo svoja vrata, žal, odprla brez njega.

Marjana se bomo spominjali kot prijetnega sogovornika in večnega optimista, kot toplega človeka, ki je s svojo lahkotno dobro voljo in pripravljenostjo pomagati bogatil medčloveške odnose v društvu in tudi drugod.

ČD Kranjska Gora

**DUŠAN KOLENC
1919-2013**

Zagorski čebelarji smo se 29. junija letos poslovili od našega nekdanjega predsednika. Rodil

se je istega leta, ki je bila ustanovljena »Čebelarska podružnica Zagorje ob Savi«. Njegov oče Alojz Kolenc je bil soustanovitelj društva in tudi njegov predsednik. Skupaj s sinom Dušanom – po osnovni izobrazbi sta bila oba učitelja in zelo razgledana – sta društvu predsedovala okroglih 50 let.

Po drugi svetovni vojni, ki jo je kot nekdanji jugoslovanski oficir preživel v ujetništvu v Nemčiji, je bil Dušan družbeno zelo dejaven. Bil je predavatelj in ravnatelj Rudarske šole Zagorje, dolgoletni župan Občine Zagorje ob Savi ter dolgoletni uspešni direktor tovarne Varnost Zagorje, ki kot Bartec Varnost, d. o. o., uspešno posluje še dandanes. Dušan je bil cenjen

kot dober vodja s poslušom za ljudi. Čebelarstvo je prevzel po očetu in se takoj dejavno vključil v društvo, zato smo ga tudi izvolili za predsednika. V njegovi družbi smo se dobro počutili. Poleg čebelarstva smo gojili tudi druge dejavnosti, med drugim pa smo se pobratili z več društvi v domovini, s Čebelarskim društvom Šmihel na avstrijskem Koroškem ter s čebelarskima društvoma Kemnath in Eshenbach iz Bavarske.

Tako oče Lojze kot sin Dušan sta bila redna naročnika Slovenskega čebelarja in druge čebelarske literature, ki sta jo skrbno hranila. Dušan je tik pred smrtjo vso literaturo podaril našemu društvu. Tako smo čebelarji nepričakovano dobili bogato, skoraj sto let staro literaturo, zato v našem čebelarskem domu že urejamo knjižnico, za katero je bilo predlagano, da bi jo poimenovali Knjižnica Alojza in Dušana Kolenca.

Marjan Skok, ČD Zagorje

**FRANC SUŠNIK
1930-2013**

Spomladi letos smo se na pokopališču na Rovah poslovili od našega člana Franca Sušnika. Rodil se je leta 1930 v vasi Jasen pri Rovah.

Skupaj z bratom je začel čebelariti leta 1980, pozneje pa se je tudi včlanil v naše društvo ter mu ostal zvest vse do konca svojega življenja. V lepo urejenem čebelnjaku na rojstni domačiji je ob pomoči žene in sina čebelaril z 10 AŽ-panji Rad se je udeleževal čebelarskih srečanj, strokovnih predavanj in izletov, dokler mu je zdravstveno stanje to dopuščalo. Leta 2008 je za svojo prizadevnost prejel priznanje ČD Domžale. V prijetnem spomenu nam bodo še dolgo ostala srečanja z njim ob novem letu.

*Čebelarska družina Homec in
ČD Domžale*

JANKO FRAS

21. 12. 1919–23. 7. 2013

Sredi letošnjega poletja je za vedno odšel naš umni čebelar, prijatelj in svetovalec Janko Fras. Bil je velik ljubitelj narave, zato je v Zagrebu študiral agronomijo. Čebelarjenje je leta 1949 prevzel za svojim očetom, tako da je čebelaril več kot 60 let. Ves ta čas je pozorno spremljal strokovno čebelarsko literaturo. Po vojni je pomagal

pri obnovi čebelarske družine v Šmarju, postal njen član in bil več kot 25 let tajnik ter predsednik nadzornega odbora. Svojega čebelarskega znanja ni skrival, rad je pomagal mladim čebelarjem, poleg tega pa je za čebelarjenje navdušil številne mlade. Pomagal je tudi pri graditvi čebelarskega doma. Za svoje delo v čebelarstvu je prejel več priznanj, med drugim odličji Antona Janše III. in II. stopnje ter plaketo ČD Šmarje pri Jelšah.

ČD Šmarje pri Jelšah

ALOJZIJ KLANČAR

1930–2013

Ob vznožju Javornikov je prenehalo biti srce Alojzija Klančarja iz Dolenjega Jezera, sicer člana ČD

Cerknica. Kot velik ljubitelj narave je svoj mir našel v čebelarjenju in zeleni bratovščini. Srčno rad pa je prijel za harmoniko, ki ga je spremljala na vseh delovnih akcijah in piknikih. Čebelarjem se je pridru-

žil nekaj let pred upokojitvijo. Svoj čebelnjak je postavil kar na vrtu pred hišo, v njem pa je po navadi šumelo od 18 do 24 AŽ-panjev. Spominjali se ga bomo kot trdnega in dobrega človeka.

ČD Cerknica

FRANC KRČ 1928–2013

S poslovnim govorom in v spremstvu društvenega prapora smo preddvorski čebelarji letos spomladi pospremili k večnemu počitku našega člana Franca Krča. Čebelariti je začel v zgodnjih 60. letih, član našega društva pa je bil vse od leta 1980. Čebelaril je z 20 panji v čebelnjaku na Jezerskem. V svojem okolju je povezoval čebelarje, saj je s svojo navzočnostjo vedno popestril družabna srečanja. Za vsa svoja prizadevanja je prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Ohranili ga bomo v trajnem in lepem spomenu.

ČD Fran Lakmayer Preddvor

Obvestilo

Osmrtnice objavljamo po vrstnem redu prispetja v uredništvo. Besedila ne smejo biti daljša od 130 besed, do 80 besed, kolikor je tudi zaželen obseg, pa je objava osmrtnic brezplačna.

Uredništvo

»Rastline v mesecu decembru«

Decembra rastline počivajo, zato imamo čas za razmislek o morebitnih spremembah, ki jih bomo opravili v letu 2014. Lotimo se lahko setvenega načrta z upoštevanjem kolobarjenja in medsebojnega ujemanja rastlin, pripravimo gnojilni in škropilni program, orodje itn. Ne pozabimo na sobne rastline ter jih redno pregledujemo, da se v prostoru ne razmnožijo škodljivci. Zimzelene grmovnice in trajnice na prostem zaščitimo pred mrazom, z dreves pa redno otresajmo sneg, da se veje ne bodo lomile.

www.cinkarna.si

 CINKARNA

Cinkarna Celje
je v letu 2013
zlati pokrovitelj
Skлада za
ohranitev
kranjske čebele

IZDELUJEMO

PRAŠILČKE (5s, 7s, 9s, 10s, 12s); **AŽ-PANJE** (9s, 10s, 11s, 12s)
TRIETAŽNE AŽ (9s, 10s, 12s); **KIRARJEVE PANJE** (srednje, velike)
LR-PANJE

VSE VRSTE PITALNIKOV

**ČEBELARSTVO, MIZARSTVO
DAMJAN MEDVED S.P.**

**AKCIJA
PITALNIKI**

**KUHINJE IN VSE
VRSTE OMAR**

Dragonja vas 1,
2326 Cirkovce
tel.: 040 217 542
info@medekmali.com
www.medekmali.com

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Avtomatski telefonski odzivnik - tel.: 01/729 61 20. Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika: vsak prvi in tretji delovni četrtek med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE: Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si. Uredništvo: Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php.

Opazovalno-napovedovalna služba: Jure Justinek, vodja ONS: 041/644 217, jure.justinek@czs.si, telefonski odzivnik: 01/729 61 20, www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi in tretji delovni četrtek med 13. in 17. uro): 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php.

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/ 729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Augustin, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialistka za ekonomiko: 01/ 729 61 10, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaz Samec, svetovalec specialist za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 29, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemencič Štrukelj, administrativna delavka, 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Augustin, Marko Borko, Janez Gregori, Maksimiljan Gržina, prof. biol., Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Milena Urh, Tone Žakelj

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrti strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

Naklada: 7800, Tiskano: 26. 11. 2013

Glasilo Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

KUHAMO STARO SATJE

Staro satje in pokrovčke, brez medu in cvetnega prahu, sprejemamo samo v PROZORNH PVC vrečah od 04.11.2013 do 28.03.2014. Satje mora biti prešteto (zaradi pojava kristalizacije medu v satju - preteško satje). V nasprotnem primeru satja ne bomo mogli sprejeti.

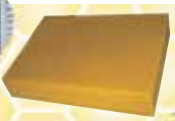
VSE ZA OBNOVO PANJEV

SATNIKI

MATIČNA REŠETKA

SATNICE

IZOLACIJSKA PENA

OJAČANA RAZSTOJŠČA

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4% POPUST PRI GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Spoštovani čebelarji!

*Ob iztekajočem letu se
vam zahvaljujemo za
izkazano zaupanje in
vam želimo vesel
Božič ter medeno leto
2014 !!!*

Srečno!

APIS M&D

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00-12.00

16.00-18.00

V mesecu decembru bo trgovina ob sobotah zaprta.

apis.md@siol.net

AŽ-PANJ 10-SATNI

TRIETAŽNI AŽ-PANJ

PREDELAVA VOSKA V SATNICE SAMO 0,95 EUR/KG

SATNIKI: AŽ-VRTAN, LEPLJEN, ZBIT LR-STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK AŽ 5-IN 7-SATNI

GRELNICI ZA MED 179 EUR

KAKOVOSTNA RSF-TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN DVOTRETINJSKI LR-PANJ

ŽICA ZA SATNIKE 250 g RSF 4,8 EUR 250 g CINK 2,5 EUR

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah od 18. 11. 2013 naprej. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,95 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek (do 5,5 EUR/kg). ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR (z izjemo izdelkov v akciji). Popusti se ne seštevajo.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.